

Viikonlopuksi leirille

Vinkkejä viikonloppuleirin järjestämiseen

Musiikin koulutusohjelma
Musiikkipedagogi amk
Opinnäytetyö
04.05.2011

Karoliina Paunonen

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Musiikkipedagogi	
Tekijä Karoliina Paunonen			
Työn nimi Viikonlopuksi leirille – Vinkkejä viikonloppuleirin järjestämiseen			
Työn ohjaaja/ohjaajat Annu Tuovila, Kristiina Peltonen			
Työn laji Opinnäytetyö	Aika toukokuu 2011	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 32+3	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Tässä työssä tutustutaan musiikkiopiston lukuvuoden aikana järjestettäviin viikonloppuleireihin. Tarkoitus on selvittää, minkälaisia käytännönasioita leiriä järjestettäessä pitää ottaa huomioon, mitä leirillä tapahtuu. Työssä käsitellään myös leirin vaikutuksia musiikkiopistoppilaiden soittomotivaatioon. Haastattelin työtä varten Espoon musiikkiopiston harmonikkaluokan oppilaita viikonloppuleirillä Päivölän Virkistyskodissa, sekä heidän opettajiaan. Oppilaiden haastatteluissa keskityin siihen, mitä leirillä tehdään ja miten he ovat kokeneet leirielämän vaikutuksen omaan soittoonsa. Opettajien haastattelussa selvitin, minkälaisia käytännönasioita leirin järjestämiseen liittyy sekä miten he ovat kokeneet leirien vaikutuksen oppilaiden motivaatioon. Omat kokemukseni musiikkiopistoaikaisista viikonloppuleireistä ovat olleet positiivisia, ja halusin tämän työn kautta selvittää, miten voisin valmistautua leirin järjestämiseen omille oppilailleni.</p> <p>Työn tarkoitus oli selvittää, minkälaista viikonloppuleirin järjestäminen käytännössä on opettajan näkökulmasta. Halusin selvittää, minkälaisia asioita pitää ottaa huomioon leiripaikan valinnassa, leirin budjetissa, turvallisuudessa, leiriohjelman suunnittelussa, ohjelmiston valinnassa ja muissa leiriin liittyvissä käytännön huomioissa. Tekemällä tarkkaa pohjatyötä ja suunnittelemalla leirin hyvin etukäteen säästyy monilta ikäviltä yllätyksiltä ja voi keskittyä olennaiseen.</p> <p>Haastatteluissa ilmeni, että leirien vaikutus on suuri ryhmähengen muodostumisessa ja leirit vaikuttavat paljon motivaatioon juuri ryhmähengen kautta. Leirillä keskitytään yhteissoittoon ja tehdään paljon asioita yhdessä. Leirielämään kuuluu soiton lisäksi erilaista vapaa-ajan toimintaa, joka voi olla järjestettyä tai leiriläisten vapaata olemista.</p>			
Teos/Esitys/Produktio -			
Säilytyspaikka Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjasto, Ruoholahti			
Avainsanat motivaatio, ryhmähenki, leiri, musiikkileiri, järjestäminen, opetus, harmonikka, haastattelu, lapsi, opettaja, oppilas			

Degree Programme in Classical Music		Specialisation Music Education
Author Karoliina Paunonen		
Title Music Camps– Tips for Organizing Weekend Camps for Conservatory Students		
Tutor(s) Annu Tuovila, Kristiina Peltonen		
Type of Work Bachelor's Thesis	Date April 2011	Number of pages + appendices 32+3
<p>In this thesis I take a closer look at music camps organized during the conservatory school year. The purpose was to find out what kinds of things you have to consider when organizing a camp, what happens at the camp and how a weekend camp affects students' motivation. I interviewed for a few accordion students from Espoo Music Institute during their weekend camp in Vihti. I also interviewed their teachers. In the student interviews I concentrated on what they do during the camp and their views on how the camps have affected their motivation to practice. I asked the students to give me basic information on organizing a weekend camp for conservatory students and their view on how the camps have affected their students' motivation. My own experience about music institutes weekend camps are positive and I wanted to find out how to organize a camp for my own students.</p> <p>The purpose of this work was to find out how to arrange a weekend camp for students. I wanted to find out what kind of things the teacher has to take into consideration when choosing a place for the camp, managing the finances, taking care of security, designing the program for the camp, choosing the compositions to play during the camp and other things related to arranging a camp. When you plan as many things as possible beforehand, you can concentrate on the main things: teaching and spending time with your students.</p> <p>During the interviews, I learned that the camps build group spirit. At the camps, the focus is on chamber music and doing many things together and those things boost group spirit and motivation. Life at the camp includes a lot of practicing and different kinds of leisure time activities, which can be supervised or unsupervised.</p>		
Work / Performance / Project -		
Place of Storage Metropolia University of Applied Sciences/library/Ruoholahti		
Keywords motivation, group spirit, camp, music camp, organize , education, accordion, interview, child, adult, teacher, student		

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Tutkimustehtävä.....	3
2.1 Työn tavoitteet ja lähtökohdat.....	3
2.2 Haastatteluiden toteutus ja tutkimusaineiston keräys leirillä.....	3
2.3 Viikonloppuleiri.....	6
2.4 Viikonloppuleirien yleisyys Espoon musiikkiopistossa.....	7
2.5 Motivaatio.....	7
3 Ennen leiriä.....	10
3.1 Leiripaikan valinta.....	10
3.2 Leirin budjetti.....	11
3.3 Turvallisuus.....	12
3.4 Leirikirje.....	14
3.5 Leirin ohjelman suunnittelu.....	15
3.6 Jako huoneisiin ja soittoryhmiin.....	16
3.7 Ohjelmiston valinta leirille.....	16
4 "Soitetaan, syödään ja ei nukuta" eli mitä leirillä tapahtuu.....	18
4.1 Esimerkkileirin faktatiedot.....	18
4.2 Leiri alkaa.....	19
4.3 Soitto.....	19
4.4 Ruokailut.....	21
4.5 Vapaa-aika.....	22
4.6 Nukkumaanmeno ja koti-ikävä.....	23
4.7 Loppusiivous ja konsertti.....	25
5 Leirin jälkeen.....	27
5.1 Mitä leiriltä jäi käteen	27
5.2 Miten viikonloppuleirit vaikuttavat lasten motivaatioon.....	28
5.3 Kehittämisehdotuksia harmonikkaluokan viikonloppuleirille.....	29
6 Pohdintaa.....	31
6.1 Miksi järjestää viikonloppuleiri?	31
6.2 Oman oppimisen pohdintaa.....	31

Lähteet

Liitteet

1 Johdanto

Kevättalvella 2009 olin apuopettajana musiikkiopistoaikaisen harmonikkaluokkani viikonloppuleirillä. Illalla arvuuttelimme apuopettajien ja opettajien kanssa pääseeköhän Nukkumatti tällä kertaa itse tulemaan vai pistääkö hän taas sijaisen asialle. En muista tarkkaan, milloin itse tapasin ensimmäisen kerran Nukkumatin, mutta monen viikonloppuleirin yksi kohokohdista oli Nukkumatin vierailu illalla. Juuri viikonloppuleirit ovat jääneet omista musiikkiopistoajoista parhaiten mieleen. Niillä vallitsi hyvä yhteishenki ja tekemisen meininki. Tuonakin kevättalven iltana vuonna 2009 muistelot vanhoilta leireiltä kirvoittivat monet makeat naurut. Olin miettinyt opinnäytetyön aihetta jo pitkään ja kun entinen musiikkiopisto-opettajani ehdotti, että tekisin työn viikonloppuleireistä ja niiden vaikutuksesta oppilaiden soittomotiivaatioon, tuntui aihe heti omalta.

Oma leirihistoriani alku on jossain 15 vuoden takana, joten viikonloppuleirejä on kertynyt vuosien mittaan useampi kymmen, ensin oppilaana ja myöhemmin apuopettajana/opettajana. Apuopettajana olen tähän mennessä tullut aina valmiiseen pöytään, eli kun olen mennyt leirille opettamaan leirin ohjelma, soitettavien kappaleiden valinta ja muut käytännönjärjestelyt on jo ollut pitkälti jo valmiiksi tehty. Mm. ohjelmiston valitseminen on ollut harmonikkaluokan varsinaisten opettajien vastuulla jo sen takia, että heillä on luonnollisesti omille oppilailleen pidemmän tähtäimen suunnitelmat ryhmien kappalevalinnoista mahdollisten kilpailujen ja muiden esiintymisien tarpeiden mukaan. Silloin tällöin olen kuitenkin saanut vapauden soitattaa ryhmillä myös itse valitsemiani kappaleita.

Vaikka leirihistoriani on jo aika pitkä myös opettajan roolissa, mielessäni pyöri kysymyksiä jotka kaipasivat vastauksia. Miksi viikonloppuleirejä järjestetään? Kuka niitä järjestää ja kenelle? Millä ajalla ja rahalla leiri järjestetään? Mitä iloa viikonloppuleireistä on, vai onko? Onko leiritoiminnalla vaikutusta oppilaiden harjoittelumotiivaatioon? Mitä kaikkea pitää ottaa huomioon, kun vie ryhmän musiikkiopistolaisia viikonlopuksi inspiroitumaan soitosta luonnon keskelle? Koska tähän mennessä en ole joutunut kovinkaan paljoa ajattelemaan käytännön asioita, halusin ottaa selvää mitä tulevaisuuden harmonikkaluokan opettajana minun pitäisi tietää kun järjestän itse ensimmäisiä viikonloppuleirejä omille oppilaille. Halusin löytää vastauksen mieltäni askarruttaviin kysymyksiin ja samalla antaa työkaluja ja vinkkejä muille ensimmäisiä viikonloppuleirejä suunnitteleville opettajille.

2 Tutkimustehtävä

2.1 Työn tavoitteet ja lähtökohdat

Tässä työssä tutustutaan musiikkiopiston lukuvuoden aikana pidettäviin viikonloppuleireihin. Tavoite oli esimerkkileirin avulla selvittää, minkälaista leireillä voi olla, miksi viikonloppuleirejä kannattaa lukuvuoden aikana järjestää ja mitä asioita opettajan pitää ottaa huomioon, järjestäessään ensimmäisiä viikonloppuleirejä oppilailleen. Leiriesimerkkinä olen käyttänyt Espoon Musiikkiopiston harmonikkaluokan syksyllä 2009 pidettyä viikonloppuleiriä. Kyseinen leiri valikoitui esimerkiksi, koska olen itse entisenä Espoon musiikkiopistolaisena ollut leiriläisenä ja viime vuosina apuopettajana samaisilla leireillä, joten paikka ja leirikäytännöt olivat tuttuja entuudestaan. Leiripaikka oli Päivölän Virkistyskoti Vihdissä ja leiri pidettiin 11.–13.9.2009. Keräsin tutkimusmateriaalia haastattelemalla leirillä oppilaita ja opettajia leirin jälkeen. Tässä luvussa käsitellään työn etenemistä käytännössä ja määritellään muutamia keskeisiä termejä.

2.2 Haastatteluiden toteutus ja tutkimusaineiston keruu leirillä

Keräsin aineistoa leirin aikana haastattelemalla oppilaita heidän leirikokemuksistaan ja ajatuksistaan leirielämästä. Opettajia haastattelu oli tarkoitus tehdä myös leirin aikana, mutta ajanpuutteen vuoksi haastattelu tehtiin vasta leirin jälkeen. Oppilaiden haastatteluita tein kolme joista kaksi oli ryhmähaastatteluita ja yksi yksilöhaastattelu. Myös opettajat vastasivat omaan haastatteluun yhdessä. Nauhoitin haastattelut minidisk-soittimella ja litteroin ne. Haastatteluiden lisäksi otin jonkin verran valokuvia ja nuorimpien, 5-6-vuotiaiden, leiriläisten kanssa teimme piirustuksia siitä, mitä he olivat leirillä päivän aikana tehneet.

Olin valinnut etukäteen kaksi oppilasryhmää joita halusin haastatella leirillä ja kirjoittanut ylös kummallekin ryhmälle valmiit kysymykset. Myös opettajille olin tehnyt kysymykset valmiiksi, vaikka loppujen lopuksi haastattelua ei ehditty leirillä toteuttamaan. Haastatteluissa valmiit kysymykset toimivat punaisena lankana ja pääasiassa haastattelut etenivät kysymyslistan mukaan. Välillä tein tarkentavia kysymyksiä tai kysymysten järjestys muuttui haastattelun edetessä.

Oppilasryhmiksi halusin valita mahdollisimman erilaiset ryhmät jolloin olisi mahdollista saada erilaisia näkökulmia leirielämään. Valitsin ryhmät joissa toisessa oppilailla oli takana muutama soittovuosi, ikää keskimäärin 9 vuotta ja leirejä takana muutamia. Toiseksi ryhmäksi valitsin leirin senioriosallistujat, joilla viikonloppuleirikokemusta oli kertynyt jo kymmenen vuoden ajalta. Keski-ikä tässä haastatteluryhmässä oli 17 vuotta.

Ensimmäisessä ryhmähaastattelussa haastattelin Jätkäjengiä, jossa soitti viisi poikaa. Ryhmässä ikäjakauma oli seuraavanlainen: yksi 8-vuotias, kaksi 9-vuotiasta, yksi 10-vuotias ja yksi 11-vuotias. Vanhin poika soitti nokkahuilua, muut neljä harmonikkaa. Suurimmalle osalle Jätkäjengiläisistä leiri oli kolmas, yhdelle pojista leiri oli ensimmäinen ja yhdellä seitsemäs. Jätkäjengi on hyvin energinen ryhmä ja muutaman kerran haastattelun aikana keskustelu karkasi väärille raiteille. Jokainen vastasi vuorotellen esittämiini kysymyksiin ja vastausvuorollaan jokainen sai pitää mikkiä. Mikin pitäminen omassa kädessä ja puheen kohdistaminen siihen radio-toimittajan tavoin hieman hillitsi muuten hyvin energistä ryhmää. Lopuksi kaikki halukkaat saivat soittaa tai laulaa mikkiin. Yksi pojista soitti Satu meni saunaan, yksi Karjalan poikia ja yksi lauloi We are the Champions- laulun. Koska Jätkäjengiläiset olivat melko nuoria, muotoilin kysymykset hyvin käytännönläheisiksi, kuten mitkä asiat poikien mielestä kuuluvat leiriin ja mitkä taas eivät. Motivaatiosta en suoraan kysynyt ollenkaan, koska sanaa ja sen merkitystä olisi pitänyt pohjustaa enemmän, jotta haastateltava ryhmä olisi sanan merkityksen ymmärtänyt ja haastattelutilanteessa tämä ei ollut mahdollista. Yhdelle ryhmän jäsenelle leiri oli ensimmäinen, joten senkin vuoksi jätin motivaatiokysymyksen pois, koska leirin vaikutusta harjoittelumotivaatioon olisi ollut mahdotonta arvioida.

Toisessa haastatteluryhmässä oli kolme tyttöä. Heistä kaksi oli iältään 17-vuotiaita, yksi 18-vuotias. Soittovuosia kaikilla oli takanaan kymmenen eli viikonloppuleirien määrä jokaisella oli karkeasti arvioiden noin 20 tai enemmän. Toinen 17-vuotiaista opiskeli haastatteluntekohetkellä ensimmäistä vuotta Sibelius-Akatemiassa ja vuotta myöhemmin myös toinen 17-vuotias aloitti ammattiopinnot ammattikorkeakoulussa. Ryhmän kolmas tyttö ei suuntautunut alalle, mutta soittaa edelleen aktiivisesti. Leirin aikana tytöt harjoittelivat jonkin verran omia triokappaleitaan sekä toimivat apuopettajina nuorempien ryhmien harjoituksissa.

Pitkän leirihistoriansa ansiosta tytöillä oli paljon kokemusta ja näkemyksiä leirielämästä. Haastattelu toteutettiin pitkälti samalla tavalla kuin Jätkäjengin eli kysyin valmiiksi miettimiäni kysymyksiä. Radiotoimittaja-leikki jätettiin kuitenkin väliin. Ryhmän kanssa keskusteltiin samoista asioista kuin Jätkäjengin kanssa, mutta tässä haastattelussa keskusteltiin myös motivaatiosta ja leirien vaikutuksesta musiikinopiskelumotivaatioon. Keskustelua käytiin jopa siitä, että onko joskus ollut soittoharrastuksen lopettamisajatuksia ja jos on niin onko viikonloppuleireillä ollut vaikutusta jatkamispäätökseen.

Koska nuorimmat leiriläiset olivat leirillä vain lauantaina muutamia tunteja enkä tuntenut heitä entuudestaan, keräsin heidän kokemuksiinsa ensimmäisestä soittoleiristä haastattelun sijaan piirustustehtävän avulla. Ensimmäistä kertaa leirillä oli neljä lasta, joiden keski-ikä oli 6 vuotta ja soittoharrastusta oli takana muutamia viikkoja. Valokuvasin piirustukset. Näin lapset saivat viedä tekemänsä kuvat kotiin ja minä sain dokumentoitua piirustukset.

Kolmas oppilashaastattelu tehtiin spontaanisti leirin viimeisenä päivänä kun 14-vuotias poika tuli pyytämään, että hänkin saisi osallistua opinnäytetyöhön ja antaa haastattelun. Haastattelu oli hyvin lyhyt ja siinä keskityttiin lähinnä siihen, mitä leirillä oli tehty, mitkä asiat pojan mielestä kuuluvat leiriin ja mitkä taas eivät. Tätä haastattelua varten en ollut tehnyt valmiita kysymyksiä, vaan käytin kahdessa oppilasryhmähaastattelussa esitettyjä kysymyksiä.

Opettajien, Elina Leskelän ja Eero Nissisen, haastattelu oli tarkoitus tehdä myös leirillä jotta kaikki haastattelut olisi saatu samalla kertaa nauhoitettua. Leirillä haastattelun tekemiseen ei kuitenkaan löytynyt aikaa ja sen vuoksi haastattelu jouduttiin siirtämään. Loppujen lopuksi haastattelu tehtiin 27.4.2010 Espoon musiikkiopiston tiloissa Tapiolassa. Opettajilta kyselin erityisesti leirin järjestämiseen liittyviä käytännön asioita ja lisäksi heidän omia kokemuksiaan leireistä ja niiden järjestämisestä. Opettajat kertoivat myös omia näkemyksiään leirien vaikutuksesta lasten soittomotivaatioon.

Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1.

2.3 Viikonloppuleiri

”Leiritoiminta tarjoaa elämän perusasioita, kuten ihmisiä ja toimintaa, ruokaa ja lepoa. Leiri on elämää ryhmässä: telttakunnassa, majoitushuoneessa, pienryhmässä, alaleirissä ja myös koko leirin yhteydessä. Leirillä on ohjattua toimintaa, valmista ohjelmaa ja tilaa omatoimisuudelle ja levolle” (Ketola 2002, 48.)

Tapani Ketolan kirjassa kerrotaan, että eri tahot määrittelevät leiri-termin hieman eri tavoin. Ketolan mukaan, että esimerkiksi partiolaiset määrittävät leirin vähintään kolme yötä kestäväksi yhtäjaksoisesti tapahtumaksi. Leiriksi voidaan kuitenkin kutsua myös leirimäistä toimintaa, joka kestää vain päivän kerrallaan ja yöpyminen tapahtuu kotona. (Ketola 2002, 49–50) Tässä työssä sanalla ”leiri” tarkoitetaan perjantaista sunnuntaihin pidettävää tapahtumaa jossa pääsääntöisesti yöt vietetään myös leirillä. Leiri alkaa tiettyyn kellonaikaan ja päättyy loppukonserttiin, mutta leirillä on mahdollista olla myös lyhyemmän ajan mm. leiriläisen iästä riippuen.

Musiikkiopiston viikonloppuleirillä pääosassa on luonnollisesti musiikki. Kaikenlaista leiritoimintaa, olipa kyseessä sitten musiikki-, rippikoulu-, ratsastus- tai vaellusleiri, yhdistää kuitenkin moni asia: Mahdollisuus oma-aloitteiseen tekemiseen ja toimimiseen. Yhdessä oleminen, ryhmässä tekeminen ja uusien kavereiden löytäminen auttaa sosiaalista kehitystä. Itsenäistyminen ja omista tavaroistaan ja huoneen siisteydestä huolehtiminen kasvattaa tulevaisuutta varten huolehtimaan itse itsestään. Omien vahvuuksien ja kykyjen löytäminen vahvistaa oman persoonan kehittymistä. Monipuolinen ohjattu ohjelma antaa virikkeitä arkeen. (Ketola 2002, 51)

Työssä keskitytään musiikkiopiston lukuvuoden aikana pidettäviin viikonloppuleireihin, joita opettajat järjestävät itse omille soitto-oppilailleen. Kesäloman aikana pidettäviä leirejä ei tässä työssä käsitellä koska niiden ajankohta on musiikkiopiston lukuvuoden ulkopuolella ja niille hakeudutaan hieman eri syistä kuin tässä työssä tarkasteltaville viikonloppuleireille. Suurin syy hakeutua kesäleirille opiskelemaan on halu päästä opiskelemaan jonkun tietyn opettajan oppiin ja saada mahdollisesti korkeatasoisempaa opetusta kuin talvella musiikkiopistossa. Muita syitä voi olla mm. halu tehdä teoriaopintoja kesällä tai mahdollisuus yhteismusisointiin. (Korhonen 1985, 55)

Kesän musiikkileireistä poiketen viikonloppuleireillä opetusta antaa pääsääntöisesti oma soitonopettaja, jolla käydään viikoittaisilla soittotunneilla musiikkiopistossa.

Joskus leirillä on saattanut olla vieraileva opettaja toisesta musiikkiopistosta ja hän on pitänyt muutamalle oppilaalle yksityistunnin leirin aikana mestarikurssin tapaan. Pääpaino leirillä on kuitenkin yhteissoitossa. Oppilaat on jaettu soittoryhmiin ja opettajat ja apuopettajat kiertävät opettamassa ryhmiä. Leireillä on ollut myös tilanteita, jolloin oppilaan vakituisesta soittoryhmästä kukaan muu ei syystä tai toisesta ole päässyt paikalle ja tällöin oppilas on keskittynyt omiin soolokappaleisiin ja opettaja on käynyt leirin aikana katsomassa, miten työskentely edistyy. Näin oppilas on päässyt mukaan leirille ja voinut keskittyä omaan soittoonsa ilman häiriötekijöitä, joita kotona voi olla. Teoriaopetusta viikonloppuleireillä ei anneta.

2.4 Viikonloppuleirien yleisyys Espoon musiikkiopistossa

Viikonloppuleirit ovat vakiinnuttaneet paikkansa Emon harmonikkaluokan lukuvuoden ohjelmassa. Elina Leskelä (2010) kertoo, että kun hän järjesti ensimmäisiä viikonloppuleirejä Espoon musiikkiopistossa, häntä pyydettiin opettajainkokoukseen esittelemään viikonloppuleiritoimintaa. Musiikkiopistossa ei ollut aikaisemmin pidetty vastaavanlaisia leirejä ja oltiin kiinnostuneita kuulemaan lisää, minkälainen tämä viikonloppuleiri musiikkiopistolaisten kesken voisi olla. Muutama opettaja innostuikin pitämään omille oppilailleen leirejä.

Viime lukuvuoden toimintakertomuksesta (Espoon musiikkiopiston toimintakertomus 2009–2010, 36) käy ilmi, että lukuvuoden 2009–2010 aikana harmonikkaluokka oli kolmena viikonloppuna leirillä. Muissa soittimissa leirejä järjestettiin yksi selloleiri.

2.5 Motivaatio

”Motivaatio on käsite, joka viittaa yksilön tavoitteellisen käyttäytymisen syihin, niihin psyykkisiin prosesseihin, joiden vaikutuksesta tavoitteeseen suuntautuva käyttäytyminen muodostuu. Yhdellä hetkellä yksilö tekee yhtä, mutta jonkin ajan kuluttua hänen toimintansa ja tavoitteensa suuntautuvat toisaalle”

(Anttila & Juvonen 2002, 100.)

Motivaatiolla viitataan sisäiseen tilaan, joka aikaansaa, ohjaa ja pitää yllä ihmisen toimintaa. Motivaatio on monimutkainen asia, ja sen selittämiseen ja selvittämiseen on kehitelty paljon erilaisia tutkimusmenetelmiä ja mittauksia, mutta useimmiten tulokset ovat olleet merkitykseltään vähäisiä. On todettu, että kiinnostus jostain tietystä asiasta

kohtaa vaikuttaa suuresti motivaatioon. Jos asia on ihmisen mielestä mielenkiintoinen, hän paneutuu siihen intensiivisemmin kuin jos asia olisi hänelle yhdentekevä. On myös todettu, että ihminen pyrkii mielihyvää tuottaviin tilanteisiin ja välttelemään negatiivisia asioita. Ensimmäistä kutsutaan lähestymismotiiviksi ja jälkimmäinen on nimetty välttämismotiiviksi. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 177-178.)

Motivoitunut oppilas omaksuu uutta tietoa riippumatta lahjakkuuden määrästä. Hän haluaa oppia uutta ja on valmis tekemään paljonkin töitä tiedon tai taidon saavuttamisen eteen. Jos motivaatiota ja halua asian oppimiseen ei ole, lahjakkainkaan oppilas ei yllä parhaimpaansa. (Anttila & Juvonen 2002, 99–101.)

Opiskelumotivaatio voidaan jakaa perus- ja tilannemotivaatioon. Perusmotivaatio on pidemmällä aikavälillä vaikuttava, hitaammin muuttuva asenteen kaltainen tila, kun taas tilannemotivaatio on lyhytkestoisempi ja vaihtelee tilanteesta toiseen hyvinkin paljon ja nopeasti. Perus- ja tilannemotivaatio eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois, vaan täydentävät toisiaan. Kumpaankin vaikuttaa voimakkaasti positiiviset kokemukset, menestyminen mielenkiintoisten asioiden parissa sekä se, miten ylipäättään viihtyy opiskelutilanteessa. (Anttila & Juvonen 2002, 101–102.)

Motivaatio voidaan jakaa myös sisäiseksi ja ulkoiseksi motivaatioksi. Kun oppilas on sisäisesti motivoitunut, hänen kiinnostuksensa on ensisijaisesti opiskeltavassa asiassa, kuten uudessa sävellyksessä tai tietyn tekniikan haltuun saamisessa ja saa tyydytystä siitä, kun ongelma ratkeaa. Sisäinen motivaatio on yleensä pitkäkestoisempaa, sillä tavoitteeseen pääsyyn voi kulua pitkäkin aika. Voittaja-tunne lopussa, kun haaste on ratkaistu saa sisäisesti motivoituneen opiskelijan jatkamaan puurtamista. Ulkoisesti motivoitunut opiskelija on kiinnostuneempi opiskelun kautta saavutettavista ulkoisista palkinnoista, kuten arvosanoista, kiitoksesta ja arvostuksesta. Näitä palkintoja pitäisi kuitenkin saada usein, muuten motivaatio laskee. Ulkoisiin palkintoihin pyritään usein lyhytjänteisemmin ja niihin mennään siitä, missä aita on matalin. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois, vaan useimmiten ne tukevat toisiaan. (Anttila & Juvonen 2002, 102–103.)

”Ulkoisten motivaattoreiden tärkein tehtävä on saada tuleva opiskelija houkuteltua musiikin pariin, jotta hän voi saada musiikista ja opiskelusta myönteisiä kokemuksia, jotka puolestaan ajan mittaan tukevat sisäisen motivaation kehittymistä”

(Anttila & Juvonen 2002, 104).

Ulkoisilla palkkioilla voidaan ruokkia sisäistä motivaatiota: kun hyvin tehdystä työstä saatu palkkio koetaan työn tuloksia arvostavana, ulkoinen motivaatio, eli esimerkiksi tavoitellun arvosanan saaminen, vahvistaa sisäistä motivaatiota. Päinvastaisessa tilanteessa, eli jos ulkoinen palkkio tuntuu kontrolloivalta asialta, heikentää se sisäistä motivaatiota. Sisäisen motivaation ruokkiminen monipuolisesti kasvattaa motivaatiota. Parhaiten oppilasta motivoi työskentely hänelle itselle tärkeiden tehtävien parissa. Myönteiset kokemukset, hyväksytyksi tulemisen tunne ja ryhmään kuulumisen tunne vahvistavat myönteistä minäkehitystä. Motivaatioon vaikuttavat monet sosiaaliset seikat, kuten opettaja ja oppilastoverit, opiskeltava aihe ja myös fyysiset ominaisuudet, kuten väsymys. (Anttila & Juvonen 2002, 102–104, 116–117.)

Leirillä ohjaajalla on suuri merkitys leiriläisten motivoimisesta. Pyrkiminen yhteisiin tavoitteisiin ja yhteiset arvot luovat pohjaa motivaation synnylle. Ihminen on sosiaalinen olento, ja hyvä ryhmähenki ja tunne johonkin ryhmään kuulumisesta motivoivat päämäärään pyrittäessä, "puhalletaan yhteen hiileen". Kun leiriläiset touhuavat intensiivisesti ja innostuneesti, motivaatio on yleensä hyvä. Joskus saattaa kuitenkin käydä niin, että liika intoutuminen johtaa tehtävän epäonnistumiseen ja työn tekijöiden masentumiseen. Tällöin on tärkeää käydä yhdessä läpi, mikä meni pieleen antamatta epäonnistumiselle kuitenkaan liikaa painoarvoa. Kaikesta tekemisestä kannattaa etsiä jotain hyvää ja todeta se yhdessä, tai kuten Ketola kirjassaan toteaa, "karistetaan jollakin yllätyksellä kielteinen asia mielestä ja korvataan se jollakin myönteisellä seikalla." (Ketola 2002, 93–94.)

Leirimotivaatioon ja leiriläisten yhteishenkeen vaikuttaviin asioihin joihinkin ohjaaja voi suoraan vaikuttaa, ja joihinkin taas ei. Sää, maittava lounas tai jokin sattumalta syntynyt leirin sisäinen vitsi ovat asioita, joita ei etukäteen voi suunnitella. Omaan olemukseensa (iloisuus, ystävällisyys, toisaalta jämäkkyys ja sopiva auktoriteetti) sen sijaan voi vaikuttaa, sekä miettimällä etukäteen pieniä juttuja, joilla voi tarvittaessa piristää leirin ilmapiiriä. Esimerkiksi retki lähimaastoon, syntymäpäivien muistaminen yhteisellä onnittelulaululla päivänsankarille, hyvin valmisteltu ja harkittu ohjelman muutos, yllätysvieras leirillä jne. ovat oivallisia keinoja piristää leirin ilmapiiriä ja leiriläisten motivaatiota... Isoja valmisteluja ei välttämättä tarvita, vaan jo pelkällä läsnäololla ja mielikuvituksella saa paljon aikaan. (Ketola 2002, 79, 93–94.)

3 Ennen leiriä

”Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty” pätee leirin järjestämiseen, oli sitten kyseessä suuri kansainvälinen partioleiri tai muutaman päivän musiikkileiri musiikkiopiston opettajien voimin. Elina Leskelä kertoo haastattelussaan, että varsinkin alkuaikoina hän teki hyvin tarkat suunnitelmat leirejä varten. Nykyään, kun kokemusta leirien järjestämisestä on tullut lisää, varsinaiseen suunnitteluun ei mene enää niin kauaa ja järjestelyt hoituvat rutiinilla. Yllätyksiin paikan päällä kannattaa kuitenkin varautua, Leskelä toteaa. Ketola (2002, 61) ehdottaa suunnittelun tueksi leiriasioiden muistiota, josta voi aina tarvittaessa tarkistaa leiriin liittyviä asioita ja siitä on helppo seurata mitkä asiat on jo hoidettu ja mitkä asiat ovat vielä tekemättä. Tässä luvussa käydään läpi muutamia käytännön asioita, mitä pitää ottaa huomioon leiriä suunniteltaessa.

3.1 Leiripaikan valinta

Sopivan leiripaikan etsimiseen kannattaa käyttää aikaa. Opettajien haastattelussa Leskelä kertoo kiertäneensä vuosia sitten katsomassa useampia mahdollisia leirikeskuksia ja pitäneensä leirejä eri paikoissa kylpylästä leirikeskuksiin. Leirien pitopaikaksi on vakiintunut vuosien saatossa Päivölän Virkistyskoti. Eero Nissinen listaa Päivölän hyviä puolia seuraavasti: Lähellä, mutta kuitenkin sopivan kaukana, että tuntuu että lähdetään oikeasti johonkin. Tilat soveltuvat hyvin leirin järjestämiseen, eli soittotiloja on tarpeeksi ja majoitustilat ovat hyvät. Leiripaikka on keskellä metsää ja lähistöllä ei ole esimerkiksi kaupungin houkutusia, joten leiriläiset pysyvät pihapiirissä eivätkä lähde seikkailemaan. Tärkeänä Nissinen piti myös sitä, että tunnelma leiripaikassa on ollut hyvä ja isäntäväki Päivölässä on toivottanut aina tervetulleeksi leiriä pitämään.

Kun leiri pidetään leirikeskuksessa tai esimerkiksi Päivölän kaltaisessa virkistyskodissa, kannattaa tilaa varatessa tarkistaa, onko tiloilla leirin aikana muita käyttäjiä. Ihanteellisinta tietysti olisi jos koko leiripaikka olisi vain oman leirin käytössä. Joskus voi kuitenkin olla, että tiloilla on muitakin käyttäjiä. Tällöin pitää luonnollisesti sopia muiden käyttäjien kanssa säännöistä ja kertoa niistä myös leiriläisille. Hotellikin voi olla mahdollinen leirin pitopaikka, mutta silloin leiri voi helposti levitä käsiin. Leskelä ja Nissinen kertoivat, että kylpylässä pidetyllä leirillä meni paljon aikaa siihen, että leiriläisiä etsittiin ympäri kylpylää. Hotellissa vaarana on myös eristäytyminen pitkiksi ajoiksi omiin huoneisiin, jolloin osallistuminen leirin ohjelmaan saattaa vähentyä tai

jopa lopahtaa kokonaan (Ketola 2002, 112). Ei ole kuitenkaan kiveen kirjoitettu, että leiri pitäisi järjestää nimenomaan leirikeskuksesta tai että sen pitäisi kestää koko viikonlopun. Ensimmäinen viikonloppuleiri voi hyvinkin olla vaikka lauantaipäivä, joka vietetään oman instrumenttiluokan kanssa oman musiikkiopiston tiloissa.

Musiikkiopistojen viikonloppukäytössä on eroja, joten aina tämä ei tietenkään ole mahdollista tai vaatii erityisjärjestelyitä. Leiripaikan löytäminen, jossa olisi 15 pianoa tai laaja valikoima lyömäsoittimia, voi olla hankalaa. Musiikkiopistoissa esimerkiksi pianoja löytyy yleensä niin monta, että viikonloppuleirin järjestäminen voisi onnistua.

Leiripaikasta riippuen tilat voi joutua varaamaan vuottakin aikaisemmin, mutta joskus esimerkiksi joulun alla Leskelä ja Nissinen ovat järjestäneet oppilaiden pyynnöstä ylimääräisen ”joululeirin” ja leiripaikka on saatu muutaman viikon/kuukauden varoitusajalla. Jos leirejä järjestää useamman kerran peräkkäin, seuraavan leirin ajankohta on saatettu päättää edellisellä leirillä ja varattu tilat seuraavaa leiriä varten ennen kuin edellinen on edes kunnolla päässyt loppumaan. Tällöin leirin ajankohta on voitu ilmoittaa vanhemmille jo loppukonsertissa. Usein seuraavan leirin ajankohta on siis tiedossa noin puolta vuotta etukäteen. Kun leiristä ilmoittaa hyvissä ajoin, on perheillä mahdollista järjestellä omat menonsa rauhassa ja leirille pääsy ei tuota turhaa stressiä. Toisaalta, muutaman viikon varoitusajalla järjestetyille joululeirille opettajat odottivat mahdollisesti muutamaa leiriläistä, ja loppujen lopuksi lapsia tulikin useampi kymmen. Ajoissa leiristä ilmoittaminen kuitenkin kannattaa, näin on suurempi todennäköisyys saada kaikki mukaan leirille. (Leskelä & Nissinen 2010.)

3.2 Leirin budjetti

Leirimaksu peritään yleensä leirin alussa kun saavutaan leirille. Päivölään leireillä käytäntönä on ollut, että opettaja kerää saapuvilta leirimaksun ja kun kaikki maksut on suoritettu, opettaja toimittaa rahat edelleen leiripaikan isäntäväelle. Epäselvyyksien välttämiseksi on hyvä, jos rahoista vastaa vain yksi henkilö. Jos rahoja joutuu säilyttämään pidemmän aikaa, olisi hyvä jos rahat saisi lukkojen taakse säilöön.

Leiriläiset maksavat leirimaksun itse, ja siihen kuuluu yöpyminen leiripaikassa ja ruokailut. Koska opetus lasketaan tavalliseksi musiikkiopiston opetuksiksi, opettajille ei makseta leirien pitämisestä erikseen ylimääräistä palkkaa. Opettajien oleskelun leirillä maksaa opisto. Opetus leirillä lasketaan tavalliseksi viikko-opetuksiksi, eli jos on leirillä niin se korvaa yhden tavallisen soittotunnin. ”Käytännössä on aina joku yksi

reissu tai joku muu vastaava mistä jäisi se yksi tunti pitämättä. Se on helppo kun on pidetty tavallaan varastoon tunteja. Niitä on aina monenlaisia poikkeuksellisia viikkoja. Ei jää sitten pitämättä tunteja.” Nissinen toteaa. Leirimaksun suuruus määräytyy suurelta osin siis majoitus- ja ruokailukuluista. Päivölän leireillä kaikki leiriläiset eivät ole koko aikaa eli perjantaista sunnuntaihin, vaan osa saattaa olla lauantaista sunnuntaihin, perjantaista lauantaihin tai pelkästään lauantain. Näissä tapauksissa leirimaksu on ollut luonnollisesti pienempi. Maksutavasta ja sen suuruudesta sovitaan leiripaikan omistajan kanssa. Leirillä voi olla käytössä ns. sisarusalennus, eli jos samasta perheestä osallistuu useampi lapsi, leirimaksu on ensimmäiseltä lapselta täysi leirimaksu ja muilta pienempi. (Leskelä & Nissinen 2010. Ketola 2002, 222–229.)

3.3 Turvallisuus

Turvallisuusasiat leirillä pitää hoitaa kuntoon ja ottaa selville hyvissä ajoin, jo leirin suunnittelun alussa. Valvojien määrä, vastuuhenkilöt, vakuutukset ja leiripaikan turvallisuusohjeet kannattaa selvittää etukäteen. Myös musiikkiopiston kanta viikonloppuleirien järjestämiseen kannattaa selvittää, näin vältetään ikäviltä väärinkäsityksiltä. Varsinaista leirinpitolupaa ei Leskelän ja Nissisen ole musiikkiopistolta tarvinnut kysyä. Leireistä on kuitenkin aina ilmoitettu opistolle, jotta toimistossa ollaan tietoisia siitä, että opiston oppilaat ja opettajat ovat menossa leirille. Harmonikkaleirillä kaikki oppilaat olivat Espoon musiikkiopiston oppilaita ja näin ollen vakuutettu Espoon musiikkiopiston puolesta. (Leskelä & Nissinen 2010.)

Leskelä ja Nissinen pitävät tärkeänä, että leirillä on ollut aina kaksi autoa ja kaksi ajokortillista. Jos toinen olisi joutunut esimerkiksi lähtemään viemään leiriläistä terveyskeskukseen, on leirille jäänyt ainakin yksi ajokortillinen opettaja tai joku vanhimmista ajokortillisista ja autollisista leiriläisistä. Isäntäperhe asuu Virkistyskoti Päivölän pihapiirissä ja on sopimuksesta ollut lähtövalmiina, jos tarvetta olisi joskus tullut. Päävastuu leiriläisistä on ensisijaisesti kuitenkin leirin opettajilla, tässä tapauksessa Leskelällä ja Nissisellä, sekä tietysti opistolla. (Leskelä & Nissinen 2010.)

”Leirin turvallisuus edellyttää, että sen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön määrä on toiminnan laatu, osallistujien lukumäärä, ikä ja erityistarpeet huomioon ottaen riittävä. Henkilöstöllä on oltava asianmukainen koulutus tehtäviinsä, joihin heidät on myös perehdytetty.” (Seurakunnan retki- ja leiritöiminnan turvallisuusohjeet 2006.)

Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeissa (2006) kerrotaan, että leiristä riippuen henkilöstön määrä voi vaihdella paljonkin. Myös se, kuka lasketaan varsinaiseen henkilöstöön kuuluvaksi, vaihtelee. Ohjeessa suositellaan, että ”jokaista alkavaa kymmentä nuorta kohden rippikoulussa on kokoaikaisesti läsnä vähintään yksi työntekijä ja että heidän lisäksi rippikoulussa on varttuneempia nuoria isosina.” Leireillä on usein mukana varsinaisten opettajien/ohjaajien lisäksi apuopettajia. Vastuu leiriläisten turvallisuudesta on kuitenkin aina varsinaisilla opettajilla, vaikka apuopettajia leirillä olisikin ja heidän tehtävänsä eivät varsinaisten opettajien tehtävistä paljoa poikkeaisikaan. Leirillä pitää olla vähintään kaksi 18 vuotta täyttäneitä ohjaajaa. Heistä toinen on leirin nimellinen johtaja joka tietää leiristä kaiken, mutta ei kuitenkaan tee kaikkea. On hyvä jakaa vastuuta, sillä jos leirin johtajalle sattuu jotakin tai hän estyy hoitamasta tehtäviään, on varalla toinen henkilö joka pystyy ottamaan johtajan paikan. Yksin ei kannata lähteä leiriä pitämään, sillä silloin vaarantuu leirin pitäjän oma turvallisuus ja jaksaminen ja leiriläisten turvallisuus sekä leirin onnistuminen. (Ketola 2002, 147. Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006, 9-10.) Toisin kuin rippikoululeirillä missä leiriläiset ovat keskimäärin 14–15-vuotiaita, musiikkioston viikonloppuleirillä leiriläisten ikäjakauma on melko suuri, nuorimmat ovat noin 6-vuotiaita ja vanhimmat 18-vuotiaita. Tällöin työntekijämäärää ei voida laskea suoraan ohjeen mukaisesti, sillä siinä missä kymmenelle 15-vuotiaalle riittäisi yksi valvoja, kymmenen 6-vuotiaasta tarvitsee turvakseen useamman valvojan. Yksiselitteistä ohjetta, jonka avulla viikonloppuleirin työntekijämäärän laskemista varten, oli vaikea löytää. Ketolan kirjassa (2002, 147–148) annetaan parhaiten tilanteeseen sopivat ohjeet varhaisnuorten ja nuorten, eli 6-17-vuotiaiden leirille:

- Alle 19 osallistujaa: yksi vastuullinen leirin ohjaaja, hänen apunaan yksi 18 vuotta täyttänyt aikuinen sekä 2-4 ryhmäohjaajaa.
- 20–29 osallistujaa: yksi vastuullinen leirin ohjaaja, hänen apunaan kaksi 18 vuotta täyttäneitä aikuista sekä 3-5 ryhmäohjaajaa.
- 30–39 osallistujaa: kaksi ohjaaja (joista toinen leirin johtaja), heidän apunaan kaksi 18 vuotta täyttäneitä aikuista sekä 4-6 ryhmäohjaajaa.
- 40–49 osallistujaa: kaksi ohjaajaa (joista toinen leirin johtaja), hänen apunaan kolme 18 vuotta täyttäneitä aikuista sekä 5-7 ryhmäohjaajaa. (Ketola 2002, 147.)

Joskus nuorimpien ja ensimmäistä kertaa leirillä olevien lasten mukana on ollut vanhempia. Ensimmäistä kertaa leirillä yötä olevan lapsen mukana on joskus saattanut

olla isä tai äiti. Lauantai-päivän Päivölässä viettäneiden leirin kuopuksien vanhemmista mukana koko leiripäivän oli yksi äiti. Muuten vanhempia on leireillä näkynyt viime vuosina vähän. Leirillä mukana olevat vanhemmat maksavat ruokailun ja mahdollisen majoittumisen itse. Maksun suuruus määräytyy leirillä vietettävän ajan mukaan, samalla tavalla kuin oppilaiden leirimaksu. Leirillä mukana olleet vanhemmat ovat osallistuneet varsinkin leiriläisten vapaa-ajan valvontaan. Valvontatehtävästä on sovittu etukäteen vanhemman kanssa, näin jokainen tietää mikä vanhemman rooli leirin valvojana on. (Leskelä & Nissinen 2010.)

Käytännössä leiristä vastuussa olevien tulee olla koko ajan perillä, mitä leirialueella tapahtuu. Olisi hyvä, jos pystyisi tunnistamaan ulkopuoliset leirillä vierailijat. Musiikkiopiston viikonloppuleirit ovatkin yleensä sen verran pieniä osallistujamäärältään, että vierailijat on helppo huomata. Paras keino välttää kutsumattomia ei-toivottuja vieraita on viedä leiri mahdollisimman kauas asutuksesta. Omien oppilaiden kesken järjestetyllä leirillä leiriläiset tunnetaan sen verran hyvin, että ulkopuoliset eivät pääse sekoittumaan joukkoon. Päivisin valvonta tapahtuu luonnollisesti ohjatun ja vapaa-ajan toiminnan puitteissa, eivätkä leiriläiset sitä yleensä pahemmin huomaa. Yövalvonta sen sijaan kannattaa järjestää niin, että leiriläiset ovat tietoisia siitä, että heidän turvallisuuttaan valvotaan myös yöllä. (Ketola 2002, 188.)
Lisää yövalvonnasta löytyy luvusta 4.6 Nukkumaan meno ja koti-ikävä.

3.4 Leirikirje

Mitä aikaisemmin leiristä tiedottaa oppilaiden perheille, sitä parempi. Perheet ehtivät näin varata leiriviikonlopun kalentereihinsa. Leirin lähestyessä leirikirje on kätevä tapa muistuttaa vielä leirin ajankohdasta, mukaan otettavista ja kotiin jätettävistä tavaroista. Espoon musiikkiopiston harmonikkaluokan leiristä muistutetaan vielä sähköpostilla jossa on mainittu mahdollisista nyyttäreistä tai pulkkamäestä, jota varten voi tuoda oman pulkan. Yhteisesti on myös sovittu, että elektroniset laitteet, kuten kannettavat tietokonepelit, jätetään kotiin. Leirikirjeestä pitäisi selvittää ainakin seuraavat seikat:

- Leiripaikka ja -päivämäärät sekä leirin alkamis- ja loppumisajankohta.
- Leiripaikan osoite ja/tai muut ohjeet leiripaikan löytämiseksi
- Leirillä tarvittavat varusteet, kuten lakanat/makuupussit, pyyhkeet, peseytymisvälineet, vuodenaikaan sopivia ulkoiluvaatteita sekä vaihtovaatteita,

vuodenajasta ja leiripaikasta riippuen esimerkiksi uintivarusteet tai pulkka, mahdollisesti tarvittavat lääkkeet. Musiikkileirin ollessa kyseessä tietenkin oma soitin ja nuottiteline sekä mahdolliset (yhteissoitto)nuotit. Omat tavarat on hyvä nimikoida.

– Omien herkkujen mutustelu kuuluu varsinkin leiriläisten mielestä olennaisesti leirielämään. Jos leirille ei ole suotavaa tuoda jotain tiettyjä herkkuja, kuten helposti paljon sotkua aiheuttavia sipsejä, on siitä hyvä mainita kirjeessä. Jos suunnitelmissa on nyyttarit, siitä kannattaa myös ilmoittaa leirikirjeessä.

– Elektroniikkapelien ja musiikkisoittimien tuomisesta leirille on hyvä laatia säännöt ja sopia mitä leirille saa tuoda ja mitä jätetään kotiin.

– Erityisruokavalioiden ilmoittaminen. Joskus riittää että ilmoittaa leirin alkaessa keittiöön, mutta varmempi tapa saada oikeanlaista ruokaa on ilmoittaa siitä ajoissa leiripaikan keittiöön. Varsinkin harvinaisemmissa dieeteissä, kuten esimerkiksi keliakiasta, on hyvä ilmoittaa hyvissä ajoin ennen leirin alkua. Näin taataan oikeanlainen ruoka kaikille. (Ketola 2002.)

3.5 Leirin ohjelman suunnittelu

Leirin ohjelman runko kannattaa suunnitella etukäteen. Milloin on herätys, ruokailut, milloin soitetaan. Myös vapaa-aika sekä mahdolliset ulkoiluhetket ja retket lähiympäristöön on hyvä laittaa näkyviin ohjelmaan. Kun suunnittelutyö on tehty hyvin ja tarkasti etukäteen, säästyy aikaa leirin muutenkin hektisessä alussa. Ohjelman ei tarvitse olla kiveen hakattu vaan sitä voidaan soveltaa kunkin soittoryhmän tarpeiden, iän ja jaksamisen mukaan. (Leskelä & Nissinen 2010.) Joskus suunnitelmat eivät toteudu niin kuin on ajateltu, ja tähän on hyvä varautua tekemällä varasuunnitelmia (Ketola 2002, 66). On todettu hyväksi ratkaisuksi, että kaikki tekevät töitä ja ovat vapaalla samaan aikaan. Kun käytäviltä ei kuulu juoksentelua ja muuta metelöintiä, oppilaat pystyvät keskittymään paremmin ja vältytään toteamuksilta ”miksi meidän pitää soittaa kun noi saa olla vapaalla”. Myös turvallisuuden kannalta yhtäaikainen työskentely ja vastapainoksi samaan aikaan vietetty vapaa-aika on parempi, koska näin opettamisen aikana ei tarvitse miettiä miten vapaalla olevat oppilaat pärjäävät ilman valvojaa. (Leskelä & Nissinen 2010.) Työskentelyn, eli tässä tapauksessa soiton, vastapainoksi on ohjelmaan sijoitettava aikaa myös vapaa-ajalle ja omaehtoiselle toiminnalle. Kun saa välillä puuhastella itsekseen tai kaveriporukassa jotain vähemmän rasittavaa, jaksaa taas paremmin keskittyä kun on aika ruveta työskentelemään. Kannattaa kuitenkin varautua esimerkiksi muutamalla etukäteen mietityllä leikillä siihen, että ohjelmaan merkityn vapaa-ajan aikana, sen sijaan että olisivat omissa

leikeissään, lapset tulevatkin kyselemään valmista ja ohjattua ohjelmaa. (Ketola 2002, 290). Liitteenä esimerkki, minkälainen leiriohjelma voi olla (ks. liite 2). Ohjelman runkona on käytetty Päivölän leirin ohjelmaa.

3.6 Jako huoneisiin ja soittoryhmiin

Oppilaiden jako huoneisiin on hyvä tehdä ennen kuin leiriläiset tulevat paikalle. Jos mahdollista, jako kannattaa tehdä ennen leiripaikalle lähtemistä. Tämä voi olla vaikeaa koska tarkat huonemäärät ja kuinka monta henkilöä kuhunkin huoneeseen mahtuu, selviää varmimmin vasta paikan päällä. Huonejaon voi toki tehdä etukäteenkin, mutta yllätyksiin kannattaa varautua. Leskelä ja Nissinen kertovat jakavansa lapset huoneisiin ensisijaisesti toivomusten tai mahdollisesti sen perusteella ketkä soittavat samassa ryhmässä. Myös ikä kannattaa ottaa huomioon kun jakaa lapsia huoneisiin. Jos huoneessa ikähaitari on kovin suuri, voi esimerkiksi nukkumaan meno tuottaa ongelmia kun pienemmät haluaisivat jo mennä nukkumaan mutta isot eivät vielä malta hiljentyä. Tytöt ja pojat ovat eri huoneissa. (Leskelä & Nissinen.) Jotta jokainen löytää oman huoneensa, yksi selkeä ja helppo tapa on laittaa kunkin huoneen oveen lappu, jossa on huoneessa majoittuvien nimet

Esimerkkileirillä oppilaat oli jaettu soittoryhmiin iän ja toisaalta osaamisen perusteella. Ryhmiä leirillä oli parhaimmillaan viisi. Varsinaisesti leiriä varten ei ollut muodostettu yhtään uutta soittoryhmää, sillä jokainen harmonikkaluokan oppilas käy viikoittain oman soittotunnin lisäksi ryhmätunnilla. Lähes jokainen leiriläinen kuului jo ennen leiriä johonkin ryhmään. Leirillä oli mukana muutama oppilas, jotka eivät käy viikoittaisilla ryhmätunneilla ja heidät oli sijoitettu iän ja soitto-osaamisen perusteella jo valmiisiin ryhmiin. Selkeyden vuoksi ryhmäkoonpanot ja ryhmien harjoittelupaikat oli listattu ja laitettu esille majoitusrakennukseen sekä päärakennukseen. Näin jokainen leiriläinen tiesi oman soittopaikkansa ja ryhmänsä.

3.7 Ohjelmiston valinta leirille

Leirillä soitettava ohjelmisto kannattaa miettiä ja kopioida valmiiksi ennen leirille lähtemistä. Myös varaohjelmistoa on hyvä kopioida mukaan jos jokin kappale ei toimikaan tai kappaleet valmistuvat aiottua nopeammin. Alkutohinassa leiripaikalla aikaa ei enää ole kopioida suuria määriä nuotteja, ja leiripaikalla ei todennäköisesti

edes ole tarkoitukseen sopivaa nuottimateriaalia. Kannattaa kuitenkin ottaa etukäteen selvää, onko leiripaikalla kopiokone, sillä voi tulla tilanteita että tarvitaan lisäkopioita. Kappalevalintoja tehdessä kannattaa miettiä mahdollisia tulevia esiintymisiä ja uusien kappaleiden ohjelmistoon ottamista, sillä leiri on mitä mainioin tilaisuus laittaa isompikin teos alkuun. Leirin aikana voi keskittyä syvällisemmin ja pidemmän aikaa kappaleen harjoitteluun ja omaksumiseen kuin tavallisella viikoittaisella ryhmätunnilla. Kun aikaa on enemmän kuin 60 tai 45 minuuttia, kappaleet saadaan leirin aikana pitkälle tai kokonaan soitettua. Kun kappale on saatu hyvään alkuun leirillä, tai mahdollisesti katsottu jo kokonaan, seuraavalle ryhmätunnille on mielekkäämpää mennä kun kappale on jo hyvin hallussa. Näin tavallisilla ryhmätunneilla ei tarvitse käyttää aikaa kappaleen alusta opetteluun, vaan voidaan lähteä työstämään sitä heti syvällisemmin. Ennen leiriä voi myös miettiä alustavasti, kuka mitäkin kappaletta opettaa. (Leskelä & Nissinen 2010.)

4 "Soitetaan, syödään ja ei nukuta" eli mitä leirillä tapahtuu käytännössä

" Kuuntelette Radio Päivölää. Tänään meillä on täällä Espoon musiikkiopiston harmonikansoittajia muutamia kymmeniä ja meillä on tällasta siis että soitellaan ja sit pidetään hauskaa, ulkoillaa ja sellaista. Kaikkee kivaa. Ja tänään meillä on luvassa vielä nyyttärit, koska minä, toimittaja U. J. niin täytin eilen yhdeksän vuotta, joten meillä on tänään vielä tiedossa nyyttärit. Eilen ei ehtinyt. Ja me syödään mässyä. Ja nyt kysyn kaikilta... Hei haluaisitteko te sanoa haastatteluun jotain?

- Koska me syödään?"

(Katkelma Jätkäjengin haastattelusta)

4.1 Esimerkkileirin faktatiedot

Valitsin esimerkkileiriksi entisen musiikkiopistoni, Espoon musiikkiopiston, harmonikkaluokan viikonloppuleirin Päivölän virkistyskodissa Vihdissä 11.–13.9.2009. Perjantaista sunnuntaihin, eli koko leirin ajan oli 13 lasta, lauantaista sunnuntaihin 20 ja pelkästään lauantai-päivän neljä lasta. Leirillä oli siis parhaimmillaan 37 leiriläistä iältään 6-18-vuotiaita. Suurin osa leiriläisistä oli ala- ja yläasteikäisiä ja lukioikäisiä oli leiriläisistä kolme. Opettajia leirillä oli kolme eli kaksi harmonikkaopettajaa ja yksi viuluopettaja. Harmonikkaopettajat olivat leirillä perjantaista sunnuntaihin ja viuluopettaja lauantaista sunnuntaihin. Varsinaisia apuopettajia leirillä oli yksi, mutta kolme vanhinta leiriläistä (17–18-vuotiaita) toimi pääosan ajasta apuopettajina, eli käytännössä apuopettajia oli neljä.

Viikonloppuleirillä oppilaista suurin osa oli harmonikansoittajia, mutta mukana oli myös viulisteja Emon Kamut-kansanmusiikkiryhmästä sekä yksi nokkahuulisti. Emon Kamuissa soittaa viulistien lisäksi harmonikansoittajia. Kamujen kanssa leirillä työskenteli pääasiassa viuluopettaja Maarit Kyllönen ja Elina Leskelä. Muita ryhmiä opettivat vaihtelevasti Eero Nissinen, Elina Leskelä sekä apuopettajat. Nuorimpien ryhmissä oli aina opettaja mukana harjoituksissa, mutta vähän vanhempien ryhmät harjoittelivat joskus keskenään ilman opettajaa.

Leiripaikkana oli Päivölän Virkistyskoti Vihdissä. Leirin käytössä oli tiloja päärakennuksesta ja uusi majoitusrakennus. Leirin vanhimmat oppilaat, muutama nuorempi leiriläinen sekä apuopettaja majoittuivat päärakennuksessa, opettajat ja loput leiriläiset majoittuivat uudessa majoitusrakennuksessa. Suurin osa soittoryhmistä

harjoitteli päärakennuksen tiloissa ja yläasteikäisten kvintetti harjoitteli majoitusrakennuksessa. Ruokailu tapahtui päärakennuksessa. Lauantai-iltana pidettiin nyyttikestit uuden majoitusrakennuksen takahuoneessa. Siirtyminen päärakennuksen ja majoitustilojen välillä oli helppoa, sillä rakennukset sijaitsivat parinkymmenen metrin päässä toisistaan.

4.2 Leiri alkaa

Leiri alkoi perjantaina iltapäivällä ja ensimmäiset leiriläiset saapuivat paikalle viiden jälkeen. Elina Leskelä oli saapunut muutaman apuopettajan kanssa jo noin tuntia aikaisemmin valmistelemaan leiripaikkaa. Huoneiden oviin oli laitettu nimilaput, tarvittavia lisäsänkyjä tai patjoja oli tuotu huoneisiin Päivölän isäntäväen avustuksella, päivän ohjelma oli laitettu näkyviin ja omat tavarat viety omaan majoitushuoneeseen. Ennen leiriläisten tuloa kaikki mahdollinen kannattaa tehdä valmiiksi. Kun ensimmäinen leiriläinen saapuvat paikalle, ei enää pidä juosta toimittamassa muita asioita, vaan ottaa leiriläinen vastaan ja toivottaa tervetulleeksi. (Leskelä & Nissinen 2010). Huolellisesti hoidettu leirin aloitus, leiriläisten vastaanotto leirille saavuttaessa, avustaminen majoittumisessa, ensimmäisen ruokailun sijoittaminen leirin alkuun, leiripaikkaan ja -henkilöstöön sekä muihin leiriläisiin tutustuttaminen sekä leirin säännöistä kertominen luovat mukaan pohjan onnistuneelle leirille ja hyvän ilmapiirin rakentamiselle (Ketola 2002, 71–72).

Ensikosketus leiriin on useimmiten ilmoittautuminen leiripaikalla. Varsinkin ensimmäistä kertaa leirille tulevaa lasta saattaa jännittää uusi paikka, uudet ihmiset, löytyykö kavereita ja löytyykö oma huone. On tärkeää ottaa jokainen leiriläinen erikseen vastaan ja toivottaa tervetulleeksi. Näin he kokevat olevansa tervetulleita ja leiri alkaa mukavissa tunnelmissa. Selkeä ohjeistus mm. oman huoneen löytämiseksi ja mistä löytyy päivän ohjelma, ruokailutilat ja soittopaikka helpottavat leirille asettumista. Alun onnistuminen ja ensikokemukset leirillä ovat arvaamattoman tärkeitä leirin ilmapiirin ja leirillä viihtymisen kannalta. (Ketola 2002, 275–277.)

4.3 Soitto

Musiikkileirillä pääosassa on tietysti soitto ja näillä Espoon musiikkiopiston harmonikkaluokan viikonloppuleireillä keskitytään ryhmäsoittoon. Lähes jokainen leiriläinen oli jo leirille tullessaan jonkin ryhmän jäsen ja tunsikin ainakin oman ryhmänsä

muut soittajat. Jokaisella ryhmällä oli oma harjoittelupaikka joka pysyi samana koko leirin ajan ja opettajat kiersivät ryhmän luota toisen luo. Näin lasten ei tarvitse kanniskella turhaan painavia soittimia. Nuorimpien ryhmissä oli aina opettaja tai apuopettaja pitämässä harjoituksia. Jo järjestyksen pysymisen kannalta on tärkeää, että varsinkin nuorempien ryhmillä on aina opettaja vetämässä harjoituksia. (Leskelä & Nissinen, 2010)

Uusia kappaleita leireillä tulee paljon, ja leirit sopivatkin hyvin soitinopetuksen luonteeseen. Leireillä saadaan tehokasta ohjausta tiiviissä paketissa, jolloin uusia kappaleita saadaan käytyä läpi tehokkaammin ja syventää entisestään vanhojen kappaleiden osaamista. (Korhonen 1985, 99.) Uusia kappaleita otetaan ohjelmistoon leireillä paljon. Jo yhden leiripäivän aikana saa isoakin kappaletta katsottua pitkälle. Varsinkin vanhemmat ja pidemmällä olevat ryhmät soittavat jo sen verran vaikeaa ohjelmistoa, että viikonloppuleirien tarjoama mahdollisuus syventyä soittoon pidemmän aikaa yhtäjaksoisesti edistää kappaleiden osaamista huomasti. (Leskelä & Nissinen 2010) Tyttötrio (2009) kertoo, että nuorempina uusia kappaleita tuli paljon enemmän. Vanhemmiten ohjelmiston vaikeustaso luonnollisesti nousee jolloin muutama uusi kappale leirissä riittää. Nuoremmilla leiriläisillä mielenkiinto pysyy paremmin yllä, jos ohjelmistossa on paljon erilaisia kappaleita. Vanhoja kappaleita on kuitenkin hyvä soittaa myös leirillä, sillä jos koko ajan joutuu prima vistaamaan tai opettelemaan korvakuulolta pieni leiriläinen väsähtää helposti.

Jokaisella ryhmällä on omaa ohjelmistoa jonka lisäksi koko leiri soittaa yhdessä muutamia kappaleita. Yhteissoittokappaleissa on stemmoja sen mukaan, että jokaiselle on jotain soitettavaa oman osaamisen rajoissa. Tyttötrio kertoo, että nyt vanhemmiten taidot ovat jo sen verran hyvät, että yhteissoittokappaleita ei tarvitse erikseen harjoitella. Kun koko leiri harjoittelee yhdessä, voi mukaan mennä soittamaan ja vaihdella tarpeen mukaan stemmoja kompista melodiaan. (Tyttötrio 2009.)

Leirillä isot ja pienet näkevät ja kuulevat toistensa soittoa. Pienestä leiriläisestä vanhemmat leiriläiset tuntuvat todella isoilta, heillä on isot soittimet ja he osaavat soittaa ilman, että tarvitsee koko ajan katsoa sormia. Leirillä on mainio tilaisuus nähdä ja kuulla muiden ryhmien harjoittelua. Pienemmät katsovat helposti ylöspäin vanhempia ja taitavampia soittajia. Isojen onkin hyvä tiedostaa tämä, sillä he näyttävät tuleville soittajasukupolville mallia. Pienien ryhmillä on aina ohjaaja, mutta

vanhemmat harjoittelevat myös keskenään, ilman opettajan ohjausta. Tämä kasvattaa heitä kohti itsenäisempää työskentelyä, kun ei ole koko aikaa opettaja sanomassa, mitä pitää tehdä. Vaikka leiriohjelmaan on merkattu milloin soitetaan, omatoiminen harjoittelu on myös sallittua ja jopa suotavaa. Kun innostusta löytyy, isojen ryhmät harjoittelevat usein keskenään myös leirin vapaa-ajalla. Pienemmiltä samanlaista itsenäistä työskentelyä ei vielä voida odottaa. Nuoremmat leiriläiset kaipaavat soiton väliin jotain ihan muuta tekemistä. Näin he jaksavat taas soittaa, kun on soiton aika. (Tyttötrio 2009, Leskelä & Nissinen 2010.)

4.4 Ruokailut

Viikonloppuleirit pidetään useimmiten leirikeskuksissa, jolloin leirikeittiö ja keittiöhenkilökunta löytyvät leiripaikan puolesta. Näin ollen ruokailuja ei tarvitse erikseen suunnitella. Leirille osallistuvien määrä ilmoitetaan noin 1-2 viikkoa ennen leiriä leirikeskuksen keittiöön. Tällöin ilmoitetaan myös mahdolliset erityisruokavaliot, leiriläisten ikärakenne, leirin ohjelman luonne (onko paljon esimerkiksi ulkoliikuntaa, jolloin kulutus on suurempi) sekä sukupuolijakauma. Näin keittiöhenkilökunta osaa arvioida kuluvan ruoan määrän. Ilmoituksen leirikeskukseen tekee yleensä leirin johtaja. (Ketola 2002, 192–203.)

Usein leirikeskuksen keittiöllä on tietty aikataulu ja leirin ruokailuiden ajankohtaa ei kesken leirin voida muuttaa. Etukäteen on myös hyvä sopia varsinaisten ruokailuiden ulkopuolisista tarpeista, kuten esimerkiksi lettukesteistä. Näin keittiöhenkilökunta osaa varautua ylimääräisillä ruokatarpeilla. (Ketola 2002, 197–198.)

Nälkäinen leiriläinen alkaa kiukutella helpommin, kuin kylläinen. Motivaatio laskee ja mikään ei onnistu. Lasten ruokailua kannattaa valvoa ja kaikkien on syötävä edes vähän, jotta jaksaa. Leiriläisillä on usein mukana kotoa tuotuja karkkeja, mutta on hyvä pitää huolta siitä, että lapset eivät täytä vatsaansa pelkillä herkuilla, vaan syövät myös kunnan ruokaa. (Ketola 2002, 81.) Leirillä voidaan pitää myös nyyttikestit, joihin jokainen tuo jotain herkkuja kotoa. Herkut kootaan yhteen ja kaikki saavat maistella kaikkea.

4.5 Vapaa-aika

Vapaa-ajalle kannattaa suunnitella ainakin jonkin verran ohjattua ohjelmaa. Viikonloppuleirillä leiriläisten suuren ikäjakauman vuoksi kaikille sopivan vapaa-ajan ohjelman keksiminen saattaa kuitenkin tuottaa päänvaivaa, sillä murrosikäisten nuorten ja ekaluokkalaisten lasten käsitys "hauskasta vapaa-ajan vietosta" saattaa poiketa toisistaan hyvinkin paljon. Siinä missä aikuisen ohjaama jalkapallo on pikkupoikien mielestä hauska tapa viettää vapaa-aikaa, 14–15-vuotiaat vetäytyisivät mieluummin porukalla omaan huoneeseen viettämään aikaa keskenään. Vapaa-ajan ohjatun toiminnan tulisi tarjota riittävästi haastetta ja jännitystä jotta leiriläinen voisi kokea olevansa ainutlaatuinen ja ohjelman ja leirin juuri häntä varten järjestetyksi. (Ketola 2002, 288.) Vapaa-aika voi parhaimmillaan olla ryhmähenkeä nostattavaa toimintaa, jossa yhteiset kokemukset vahvistavat ryhmään kuulumisen tunnetta. Päivölässä harmonikkaluokan leireillä vapaa-aikana ohjattua toimintaa on ollut (hieman vuodenajasta ja esimerkiksi lumitilanteesta riippuen) kävelyretket metsässä läheiselle näköalakalliolle, jalkapallopelit, kirkonrottaa muistuttava pii-leikki ja jos lunta on ollut maassa, pulkkamäki. Varsinkin viimeksi mainittu on ollut kaikkien leirillä olleiden, niin oppilaiden kuin opettajien suuressa suosiossa. Yli kilometsin mittainen mäki takaa kovat vauhdit hurjapäisimmille ja hieman hiljaisemmasta vauhdista nauttivat laskevat useimmiten mäen alaosaan, joka on loivempi. Mäen yläpäässä on ollut valvoja joka samalla tarkkailee, että autoja ei ole tulossa ja tarvittaessa tiedottaa autosta muille. Mäen varrella on usein ollut yksi vahti ja mäen alla muutama aikuinen.

Jätkäjengiläiset olivat sitä mieltä, että vapaa-aikaa saisi leirillä olla enemmän. Vastaukseen saattoi vaikuttaa myös poikien ikä, eli keskimäärin 9 vuotta, jolloin helposti pitkään samaan asiaan keskittyminen saattaa puuduttaa. Toisaalta, kun heiltä kysyttiin minkälaiset asiat heidän mielestään kuuluvat leiriin, lähes jokainen mainitsi ensimmäiseksi soittamisen. Tyttötrio kertoi,

Koti-ikävä saattaa yllättää, jos leirillä on liikaa vapaa-aikaa. Lapsi saattaa vetäytyä sivummalle tai omaan huoneeseen kesken toiminnan, olla tavallista hiljaisempi tai valitella vatsanpuruista tai päänsärystä. Ohjaajalta vaaditaan tällaisissa tilanteissa tarkkaa silmää, sillä koti-ikävästä ei yleensä puhuta ääneen. Koti-ikävä on helposti tarttuvaa, ja yksi helppo keino hoitaa ja estää sen leviämistä on ottaa "potilas" hetkeksi erilleen muista ja antaa hänelle jokin erityistehtävä joka vie ajatukset pois

koti-ikävästä. Iltaa kohti mentäessä koti-ikävän iskemisen riski kasvaa. (Ketola 2002, 435–347.)

4.6 Nukkumaanmeno ja koti-ikävä

Leirin iltaan kuuluu useimmiten jotain pienimuotoista ja suhteellisen rauhallista toimintaa, kuten esimerkiksi pieni harjoiteltu ohjelma tai jokin yhteinen leikki. Iltaohjelma on monesti leirin tärkeimpiä hetkiä, ja sitä varten tehdään huolellisia valmisteluja. Esityksiä voivat tehdä niin opettajat kuin oppilaat. Leirin ilmaohjelmaa harjoitellaan hyvinkin vakavasti ja jännittää, miten se onnistuu ja tykkääkö yleisö. Iltapala on yleensä ilmaohjelmaa ennen tai heti sen jälkeen. (Ketola 2002, 305.) Päivölän viikonloppuleireillä ilmaohjelmana on usein pieni konsertti, jossa voivat halukkaat esittää kappaleita. Joskus joku isoista leiriläisistä tai opettaja on soittanut muutaman kappaleen esimerkiksi tulevasta kilpailuohjelmasta, tai muuten vain leirin kannalta ajankohtaisen kappaleen. Joskus on nähty pieniä performanssinäytelmiäkin. Iltapala on iltakonsertin jälkeen. Tämän jälkeen siirrytään majoitustiloihin valmistautumaan nukkumaanmenoon. Monesti on leikkitty vielä joku yhteinen leikki, johon halukkaat ovat saaneet tulla mukaan.

Iltatoimet, eli hampaiden pesu, suihkussa käynti ja yöpuvun laitto virittää leiriläiset nukkumaan. Tämä vaihe on usein varsinkin nuorimpien ja ensimmäistä kertaa leirillä yksin yötä olevien lasten kohdalla koti-ikävä-herkintä aikaa, kun ympäriltä puuttuvat kaikki tutut tuoksut, äänet, ihmiset, omat tavarat, oma huone tai vaikka perheen kissa. Varsinkin nuorimpia, ensimmäisiä kertoja yötä poissa kotoa olevia lapsia kannattaa iltaisin tarkkailla koti-ikävän varalta. Joskus voi auttaa, jos lapsi saa tulla hetkeksi syliin istumaan. Turvallisuuden tunnetta lisää yövartioinnin näkyminen varsinkin juuri ennen nukkumaanmenoa. Lapsi voi tarvittaessa kurkistaa huoneen ovesta ja nähdä tutun opettajan valvomassa ja voi näin rauhoittua nukkumaan. (Ketola 2002, 305–306, 345–349.) Hiljaisuuden lähestyessä Päivölän leirillä opettajat kiertävät tarkistamassa että huoneissa on kaikki hyvin, hampaat pesty ja ollaan valmiita nukkumaan. Leskelä on usein istunut nuorimpien leiriläisten huoneessa niin kauan, kunnes lapset ovat nukahtaneet. Muut opettajat ja apuopettajat ovat päivystäneet majoitusrakennuksen aulasta, josta voi vahtia, että huoneissa ollaan hiljaa eikä käytävällä enää juosta. (Leskelä & Nissinen 2010.) Erilaiset nukkumistottumukset saattavat vaikeuttaa hiljaisuuden pysymistä. Vilkkaan päivän jälkeen uni tulee herkemmin, mutta jos ylimääräistä energiaa on jäänyt varastoon, ei

uni välttämättä tule. (Ketola 306–307.) Varsinkin vanhemmat ja kokeneet leiriläiset viettäisivät mieluusti iltaa ja yötä keskenään jutellen, ja usein Päivölän leireillä yläasteikäisten huoneista kuuluu supattelua ja naurua. Heille on yleensä annettu jonkin verran aikaa varsinaisen hiljaisuuden alkamisen jälkeen viettää aikaa keskenään omissa huoneissa hiljaa keskustellen, ja paimennettu nukkumaan vasta myöhemmin. Aamulla herätys on kuitenkin aikaisin, joten on hyvä käydä varmistamassa, ettei huoneissa kukuta liian myöhään.

Jos koti-ikävä yllättää, lapsi saattaa haluta soittaa kotiin. Se ei välttämättä kuitenkaan ole hyvä idea, sillä äidin tai isän äänen kuuleminen voi pahentaa ikävää. Kotiin soittamista on nykyään vaikeampi kontrolloida, sillä monella nuorellakin lapsella on jo oma puhelin, jolla voi soittaa ”salaa” kotiin. Paras kuitenkin olisi, jos puhelu kotiin tehtäisi opettajan kanssa, näin opettaja voisi myös keskustella vanhempien kanssa siitä, miten toimitaan. Joskus kuitenkin käy niin, että koti-ikävä voittaa ja lapsi haluaa ehdottomasti lähteä kotiin. Useimmiten näissä kotiinlähtötapauksissa vanhemmat tulevat hakemaan lapsen leiriltä. Kotiin lähtö kesken leirin on harmittava takaisku, ja tällainen negatiivinen kokemus saattaa vaikeuttaa seuraavalle leirille lähtemistä ja yöpymistä poissa kotoa ilman vanhempia. (Ketola 2002, 347–349.)

Leiriläisten vetäytyttyä omiin huoneisiin opettaja kiertää tarkistamassa, että kaikki ovat valmiita käymään nukkumaan (Ketola 2002, 305–306). Päivölässä illan odotettu vieras, Nukkumatti, kiertää huoneissa tarkistamassa, ovatko leiriläiset valmiina nukkumaan. Ei ole ihan tarkkaa tietoa, milloin Nukkumatti ilmestyi ensimmäisen kerran. Nukkumatin tulosta kysellään usein jo pitkin päivää, jolloin Nissinen saattaa ottaa yhteyden Nukkumattiin ja tiedustella, onko tämä tulossa. Tähän mennessä Nukkumatti on itse päässyt paikalle vain kerran, sillä hän on hyvin kiireinen varsinkin iltaisin. Jotta leiriläiset saataisi nukkumaan, hän lähettää kuitenkin aina sijaisen. Milloin on tullut Nukkumatin talonmies (joka Jätkäjengiläisten mukaan lukee iltasaduksi maatalouskoneisiin erikoistunutta Koneviesti-lehteä joka on kuuleman mukaan hyvin tylsää kuultavaa, korjaa vuotavat nenät ja rapsuttaa likaiset jalkapohjat puhtaiksi), milloin Nukkumatin BisnesManageri tai intialainen veli. Sijais-nukkumatti saattaa kysellä miten leiripäivä on mennyt ja mitä lapset ovat soittaneet. Nukkumatin sijaisilla on myös usein tarjolla erilaisia nukutusvaihtoehtoja, kuten unihiekkaa ja unikaasua. Niin isot kuin pienet leiriläiset ja tietysti myös opettajat odottavat Nukkumatin tuloa. Seuraavana päivänä aamupalapöydässä yksi varimmista puheenaiheista on, kuka näki Nukkumatin, keneltä korjattiin lörppähuulet tai heiluvat korvat, kenellä oli otsa

jäässä jonka Nukkumatti putsasi ja kenellä oli ollut liian nopeat sormet jotka piti kiristää. Keskustelua herättää myös se, oliko Nukkumatin sijainen Eero Nissinen vai ei. Yhdennäköisyyttä nimittäin on. (Jätkäjengi, Tyttötrio 2009.)

Aamuherätys on varsinkin vanhempien leiriläisten mielestä liian aikaisin. Nuoremmat taas heräävät helposti jo kukonlaulun aikaan ja osa Jätkäjengiläisistä kertoivat yhden leirin hauskimista asioista olevan aamut, kun he heräävät ennen kuin kukaan muu on herännyt, ja lähtevät hiipimään käytävillä. Lapsien kanssa on kuitenkin hyvä sopia, mihin asti pitää olla hiljaa omissa huoneissa. Jotta leirin yhteinen aikataulu toimisi, edellyttää se sitä, että kaikki heräävät suhteellisen samoihin aikoihin. On kunnioitettava yksilöllistä heräämistä, mutta kuitenkin samalla huolehdittava siitä, että kaikki ovat samaan aikaan aamupalalla. Opettajien pitää yleensä herätä vähän ennen ohjelmaan merkittyä herätystä, jotta he ovat valmiita herättelemään leiriläisiä uuteen päivään. Herätyskeinona voi käyttää esimerkiksi musiikkia joka on ensin hiljaisempaa, ja voimistuu pikkuhiljaa. Joskus leireillä on soitettu esimerkiksi Elefanttimarssia käytävällä. Majoitushuoneiden oviin voi koputella ja huhuilla, että ollaanko huoneessa hereillä. Viimeistään aamupala-ajan lähestyessä kannattaa kurkistaa huoneisiin, sillä sikeämpiniset nukkujat saattavat tarvita reipasta ääntä ja jopa ravistelua herätäkseen. Usein huoneissa on kuitenkin vähintään yksi, joka herää helpommin ja herättää muut huoneessa olijat. (Ketola 2002, 302-303.)

4.7 Loppusiivous ja konsertti

Leiri on hyvä päättää yhteiseen kokoontumiseen. Musiikkileirillä loppukonsertti on luonnollinen yhteinen päätöshetki. Loppukonsertti on mainio tilaisuus koota leiri vielä kerran yhteen ja kertoa konserttiyleisölle (useimmiten vanhemmille) mitä leirillä on tehty ja esittää opittuja kappaleita, tiedottaa mahdollisesti seuraavasta leiristä ja toivottaa turvallista kotimatkaa. Loppukonsertissa on myös hyvä tilaisuus tarkistaa, että kaikilla on kyyti kotiin ja mahdollisesti järjestää kimpakyytejä. Aina on huolehdittava siitä, että kukaan ei jää leirin loppumisen jälkeen leiripaikalle ilman, että kyyti varmasti on tiedossa. Varsinkin pienimpien leiriläisten kanssa on hyvä varmistaa, että nämä pääsevät varmasti kotiin. (Ketola 2002 276–278). Viimeisenä lähtevän opettajan kannattaa tarkistaa vielä huoneet pintapuolisesti mahdollisten unohtuneiden tavaroiden varalta. Loppukonsertissa voi myös pyytää lasten vanhempia tarkistamaan, että kaikki omat tavarat, nuottitelineet ja soittimet tulevat mukaan. Päivölän leirit päättyvät aina yhteiseen kahvihetkeen ja kahvikonserttiin, missä leiriläiset esittävät

viikonlopun aikaansaannoksia. Esitettävän kappaleen ei tarvitse olla viimeisen päälle valmis, vaan konsertissa on esitetty esimerkiksi kolme ensimmäistä sivua uudesta kappaleesta. Päivölän leireillä konsertti on useimmiten lopetettu yhteiskappaleeseen tai kappaleisiin, jonka koko leiri, opettajat, apuopettajat ja oppilaat esittävät yhdessä. Tärkeää on se, että kaikki osallistuvat ja tekevät yhdessä loppuun asti.

5 Leirin jälkeen

5.1 Mitä leiriltä jäi käteen

Leireillä oppilaat muodostavat oman yhteisönsä kun he viettämällä aikaa yhdessä ja oppivat tuntemaan toisensa. Viikonloppuleirit ovat Espoon musiikkiopiston harmonikkaluokan opettajien mukaan todella iso osa harmonikkaluokan toimintaa. Myös muualla Suomessa harmonikansoiton opettajat järjestävät oppilailleen leirejä lukuvuoden aikana, mutta järjestäminen on opettajan oman aktiivisuuden varassa. Kukaan ei siis velvoita järjestämään viikonloppuleiriä oppilailleen. Jo 30 vuotta sitten, kun Leskelä oli itse opiskelija, järjestettiin viikonloppun mittaisia keikkamatkoja. Nämä matkat ajoivat aikoinaan viikonloppuleirien virkaa ja edesauttoivat opiskelijoiden välistä ryhmähengen ja yhteisöllisyyden muodostumista. Tänä päivänä samanlaisia keikkamatkoja on vähemmän, ja niitä korvaamaan ovat tulleet viikonloppuleirit. (Leskelä & Nissinen 2010.)

Leiriolosuhteet muodostavat kehykset, joiden sisällä tapahtuu paljon. Soittaminen on leirillä "työ" ja sen vastapainoksi on muodostunut erilaisia "huveja". Joskus leiriläiset ovat valitelleet, että "miksi aina pitää soittaa, eikä voitaisi vaan pitää hauskaa". Sellainen leiri ei kuitenkaan toimisi, ja musiikkileirillä soittaminen on se juttu, miksi leirille on tultu. Ensin soitetaan ja sitten huvitellaan. Soiton lisäksi leiriin kuuluu erilainen pelaaminen, leikkiminen, vähän herkkujen mässäyttely, valvominen vähän liian myöhään ja toisaalta joidenkin kohdalla mahdollisimman aikaisin herääminen. Kaikki haastatellut opettajat ja oppilaat olivat sitä mieltä, että leireillä yksi tärkeimmistä asioista on yhteisöllisyys ja se, että voi viettää aikaa kavereiden kanssa. Ryhmässä tekeminen ja ryhmään kuulumisen tunne motivoi jatkamaan eteenpäin. Yksi tyttötrion jäsenistä jopa kertoi, että aikoinaan viikonloppuleirit ovat osaltaan motivoineet häntä jatkamaan soittoharrastusta. Muiden ihmisten, mahdollisesti tietämättäänkin, antama tuki ja se, että hän tunsu että on osa tätä harmonikansoittajien yhteisöä motivoivat häntä yli sen ajanjakson, kun soitto ei niin paljoa kiinnostanut. (Leskelä & Nissinen 2010. Jätkäjengi 2009. Tyttötrio 2009. T.P. 2009.)

Harmonikka ei ole orkesterisoitin eikä sen vuoksi pääse osalliseksi esimerkiksi puhallinorkesterin tai jousiorkesterin tarjoamaan yhteisöön. Viikonloppuleirien kaltaiset tilanteet, joissa pääsee tekemään musiikkia yhdessä muiden samanlaisten musiikillisten ajatusten omaavien ihmisten kanssa, ovat hyvin tärkeää. Vaikka

taitotasoja leirille mahtuu niin monta erilaista kuin on leiriläistä, tunne siitä että ympärillä olevat ihmiset ovat samalla aaltopituudella nostaa ryhmähenkeä ja auttaa näin muodostamaan tiiviin yhteisön. Leirille tullessa voi jättää koulumaailman roolit kotiin, ja olla pitkälti oma itsensä. (Leskelä & Nissinen 2010.)

Viikonloppuleirien henkeen ei kuulu kiusaaminen, minkäänlainen vastaanhangottelu tai muu huonosti käyttäytyminen. Kaikki otetaan mukaan ja hyväksytään sellaisena kuin on. Leirit ovat hyviä ympäristöjä erilaisille pedagogisille keskusteluille ja kun näkee toisten opettajien opettavan, voi itsekkin oppia paljon. Kokemuksia on helppo vaihtaa ja jakaa ja tarvittaessa voi kysyä mielipidettä johonkin ongelmaan. (Jätkäjengi 2009. Tyttötrio 2009. T.P. 2009. Leskelä & Nissinen 2010.)

Viikonloppuleirien vaikutus lasten soittomotivaatioon on pitkälti lähtöisin hyvän ryhmähengen muodostumisesta. Myös opettajien keskinäinen hyvä ymmärrys edesauttaa leirin onnistumista ja onnistunut leiri taas motivoi lapsia soittamaan ja tekemään musiikkia yhdessä. Kun ryhmän jäsenet muodostavat tiiviin yhteisön, se tukee ja kannustaa. Jos joku meinaa pudota kelkasta tai kyllästyy, muut tukevat ja auttavat eteenpäin. Leirillä voi saada uusia näkökulmia soittamiseen ja näin nostaa motivaatiota. Tyttötrion haastattelussa yksi tyttö totesi, että hänen kohdallaan juuri viikonloppuleirit olivat "Se Juttu" joka kantoi soittoharrastusta silloinkin, kun mielessä pyöri soittoharrastuksen lopettaminen (Tyttötrio 2009).

Leirin aikana ottamissani kuvissa näkyy keskittyneitä, innostuneita, tohinaa, joskus yksin otsa kurtussa puurtamista ja toisaalta taas paljon yhdessä tekemistä. Nuorimpien leiriläisten kanssa teimme piirustuksia siitä, mitä he olivat päivän aikana tehneet. Piirustuksiin päätyivät niin päivän sieniretki, syksyiset lehdet, kuin Päivölän pihapiiri. Suoraan soittoon liittyviä piirustuksia ei tullut, mutta soittoaktiivisuudeltaan ryhmä oli leirin ahkerimpia: syömään ei soittamiselta meinattu ehtiä, ja kun lautanen oli tyhjä, oli opettajan tuolin takana jo jono "voidaanko me jo taas soittaa?".

5.2 Miten valmistautua viikonloppuleirin pitoon

Ensimmäisen oman leirin suunnitteluun kannattaa käyttää aikaa ja vaivaa. Hyvin tehty pohjatyö ja suunnittelu auttavat pitkälle. Jos ei ole aikaisempaa kokemusta viikonloppuleireillä olemisesta ja niiden pitämisestä, yksi keino saada tuntumaa on hakeutua apuopettajaksi tai vieraillevaksi opettajaksi jonkun muun järjestämälle leirille.

Leirillä voi kysellä käytännön asioista ja pääsee omin silmin näkemään, minkälaista leirielämä voi olla. Kun valmistelut on tehty hyvin, olo on varmempi ja turvallisempi lähteä leirille. Aina sattuu ja tapahtuu kaikenlaisia yllättäviä asioita ja kaikkeen ei voi etukäteen valmistautua. Yllättävissä ja ongelmallisissa tilanteissa korostuu hyvin tehty pohjatyö. Suunnitteluvaiheessa huomionarvoisia asioita ovat:

- * Leiripaikka (sijainti, tilat, varaus tarpeeksi ajoissa, ruokailun järjestäminen leiripaikan puolesta, turvallinen ympäristö)
- * Leirin budjetointi (leirimaksut, mitä sisältyy hintaan, mahdolliset alennukset, opettajien palkka.)
- * Turvallisuus (tarpeeksi täysi-ikäisiä/valvojia leirillä, leiripaikan ympäristö turvallinen)
- * Leirikirje (perustiedot leiristä oppilaille ja heidän vanhemmilleen)
- * Ryhmäjaot ja huonejaot
- * Ohjelmiston valinta leirille

Lomaksi koko viikonlopun kestävä leiriä ei voi kutsua. Koko ajan on oltava tietoinen, mitä leirillä tapahtuu. Yöunet jäävät todennäköisesti lyhyiksi, päivällä ei ole mahdollista vetäytyä päiväunille ja maanantaina on useimmiten paluu normaaliin arkeen. Henkisesti leirielämä on opettajalle kuluttavaa ja ylimääräistä palkkaa sitä ei saa, mutta kaiken vaivan vastapainoksi saa unohtumattomia elämyksiä ja kokemuksia, sekä tietää antaneensa oppilaille jotain, mitä voi vielä vuosienkin jälkeen muistella. Leiriltä jää aina itämään pieniä innostuksen siemeniä, jotka tuottavat tulosta pitkään leirin jälkeenkin.

5.3 Kehittämisehdotuksia harmonikkaluokan viikonloppuleirille

Espoon musiikkiopiston harmonikkaluokan viikonloppuleirit ovat pyörineet lukuvuodesta toiseen ja rutiini leirien pitämiseen on jo vahva. Suuria kehittämisen paikkoja en leirin toimintaan halua tehdä, sillä jokainen leiri on omanlaisensa ja ihmiset sillä leirillä tekevät loppujen lopuksi sen tunnelman ja viimeisen silauksen jonka ansiosta ne jäävät mieliin. Voisi kuitenkin olla mielenkiintoista kokeilla vanhempienkin oppilaiden kanssa korvakuulolta soittamista ja improvisointia. Leiri voitaisiin myös pitää tietyllä musiikillisella teemalla. Teemana voisi olla esimerkiksi improvisointi, vapaasäestys tai voisi yrittää saada leirille vierailevan opettajan pitämään kurssia jonkun maan kansanmusiikista tai muusta tietystä musiikillisesta tyylistä tai tyylikaudesta. Voisi olla myös mielenkiintoista lisätä leiriohjelmaan

teoriaopetusta harmonikansoittajan näkökulmasta. Teoriatuokiossa voisi opettaa mitä kaikkea harmonikan perusbassosta löytyy, mistä on hyötyä musiikinteoriatunneilla. Musiikkiopistojen teoriatunneilla käsitellään vähemmän harmonikkamusiikkia, ja harmonikkaleirit olisivat hyviä foorumeita jakaa soittajille tietoa esimerkiksi uusista harmonikalle sävelletyistä teoksista. Joskus leirillä on vierailut harmonikan korjaaja ja virittäjä, joka on kertonut oppilaille perusasioita harmonikan tekniikasta ja sen huollosta. Leireillä on tehty myös retkiä lähimaastoon ja illan hämärässä on oltu kuuntelemassa pölköjen huhuilua.

6 Pohdintaa

6.1 Miksi järjestää viikonloppuleiri?

Motivoituneet oppilaat innostavat opettajaa ja motivoitunut opettaja puolestaan jaksaa innostaa oppilaitaan. Viikonloppuleiri on mainio ympäristö tutustua omiin oppilaisiin ja heidän tutustua omaan opettajaansa. Yhdessä tekemällä ja soittamalla syntyy tiivis yhteisö, joka tukee ja kannustaa jäseniään. Helpolla leirin järjestämisestä ei selviä, mutta hyvällä pohjatyöllä viikonlopusta selviää hyvin. Mielestäni viikonloppuleirit ovat hyvä tilaisuus tutustuttaa oppilaita toisiinsa ja tehdä samalla heidän kanssaan tutkimusmatkoja musiikin ja oman soittimen maailmaan. Näin heille muodostuu vahva soittaja-minä, yksilö jolla on omat tarpeet, päämäärät ja tavoitteet ja toisaalta ryhmä jäsen, joka pyrkii toimimaan ryhmän kehittymisen eteen. Urheilijat käyvät tämän tästä valmennusleireillä, ja musiikin opiskelu muistuttaa monessa asiassa urheiluvallennusta. Miksi emme siis pitäisi oman instrumenttiluokkamme kanssa "valmennusleiriä"?

Viikonloppuleirien tarjoamat mahdollisuudet ja muiden samaa instrumenttia soittavien oppilaiden kanssa vietetty aika ovat olleet omalla kohdallani hyvin tärkeitä. Leirien aikana oli mahdollista tutustua soittokavereihin paremmin kuin tavallisilla soittotunneilla ja ryhmätunneilla. Oli myös tärkeää nähdä vanhempia ja pidemmällä olevia soittajia. Kuten Tyttötrion haastattelussakin todettiin, pienemmät ottavat isoista mallia. Kun yhtäkkiä huomasi soittavansa samoja kappaleita kuin "isommat" soittivat muutamaa vuotta aikaisemmin, oli hieno tunne huomata kuinka omat taidot ovat kehittyneet.

6.2 Oman oppimisen pohdintaa

Haastatellessani oppilaita, ongelmaksi muodostuivat yllättäen tekniset ongelmat. Jätkäjengi halusi kuulla haastattelun päätteeksi, miltä nauhoitus kuulosti. Kävi ilmi, että nauhurin asetukset olivat pielessä ja puhe kuulosti Alvinin pikkuoravien puheelta. Litteroinnin kannalta tämä oli aluksi huono juttu, mutta Jätkäjengi oli riemuissaan hassuilta kuulostavista äänistä. Haastattelu saatiin kuitenkin muutettua normaaliksi tietokoneen avulla. Myös vanhempien leiriläisten, kolmen tytön, ryhmähaastattelun kanssa oli teknisiä ongelmia ja haastattelu jouduttiin tekemään kahdesti, koska ensimmäisellä kerralla nauhoituksessa ei ollut lainkaan ääntä. Onneksi tytöt kuitenkin

jaksoivat tehdä haastattelun kahdesti. Tekniset ongelmat olisi ollut mahdollista välttää tutustumalla nauhoituslaitteeseen paremmin ennen varsinaisten nauhoitusten tekoa. Työn teon parhaita hetkiä olivat ehdottomasti haastatteluiden tekeminen, ja niiden purkamisenkin oli oikein viihdyttävää ja toisaalta ajatuksia herättävää. Työlästäkin, mutta työn onnistumisen kannalta haastattelut olivat ehdottomasti tärkeää materiaalia.

Työ on vahvistanut ajatuksiani viikonloppuleirien kannattavuudesta ja hyödyistä. Olen kuullut kokeneiden opettajien mielteitä viikonloppuleirin järjestämisestä ja niiden vaikutuksesta oppilaiden opiskeluuntoon. Omat kokemukseni viikonloppuleireistä, ensin oppilaana ja myöhemmin apuopettajana, ovat olleet positiivisia. Musiikkiopistoajoista yksi parhaiten mieleen jääneitä hetkiä ovat juuri nuo musiikin ja harmonikan parissa vietetyt viikonloput. Niitä odotettiin viikko- ja kuukausitolkulla ja niitä muistellaan edelleen, vaikka ensimmäisistä leireistä on jo reilusti yli kymmenen vuotta. Näitä kokemuksia haluan tarjota tulevaisuudessa omille oppilaileni. Tämän työn tekeminen on vahvistanut käsitystäni leirien hyvistä vaikutuksista oppilaiden motivaatioon ja sen ylläpitämiseen. Vaikka leirielämä onkin rankkaa, se myös antaa niin paljon, että negatiiviset puolet jäävät hyvien varjoon. Leirillä opettajana olemisen haastavuus ja toisaalta antoisuus on pikkuhiljaa avautumassa, kun olen päässyt apuopettajaksi viikonloppuleireille. Leiriläisenä ei tarvinnut huolehtia muusta, kuin että oli ajoissa siellä missä piti. Opettajan sen sijaan pitää olla ajoissa siellä missä pitää ja joskus jopa siellä missä kenenkään ei pitäisi olla, ennakoida ja olla koko ajan skarppina. Kuitenkin se malli, mitä opettajat Päivölän viikonloppuleireillä ovat antaneet luo uskoa siihen, että leirielämä on muutakin kuin kolmen päivän paniikki siitä, pysyvätkö kaikki hengissä. Leirin aikana myös opettajien välinen yhteistyö saa uusia ulottuvuuksia ja edesauttaa hyvän leirihengen syntymistä.

Leireillä muodostuva ryhmän yhteishenki ja yhdessä vietetyt hetket liimaavat ihmiset yhteen. Leiriolosuhteet luovat hyvät puitteet ryhmähengen luomiselle ja kasvattamiselle. Jos oppilas tapaa kerran viikossa opettajan omalla soittotunnilla, näkee mahdollisesti edeltävällä tunnilla olleen oppilaan ja seuraavalle tunnille tulevan oppilaan ryhmähengen muodostuminen on hankalaa. Yhteen hitsautunut porukka tukee ja kannustaa toisiaan. Ryhmä alkaa ruokkia itse itseään ja opettajan ei tarvitse olla enää se ainoa oppilaita yhdessä pitävä voima, vaan opettaja ja oppilaat yhdessä muodostavat yksikön, meidän harmonikkaluokan.

LÄHTEET

- Anttila, Mikko & Juvonen, Antti. 2002. Kohti kolmannen vuosituhannen musiikkikasvatusta. Joensuu: Joensuun yliopiston kirjapaino
- Espoon Musiikkiopiston toimintakertomus vuodelta 2009-2010
http://62.236.120.40/EMO/359142_EMO_2009-2010.html
- Ketola, Tapani. 2002. Leirituuli – käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Helsinki: Lasten Keskus Oy
- Korhonen, Anneli. 1985. Musiikkileiri musiikinopetuksen kentässä. Kuvaus neljän leirin toiminnasta Keski-Suomen läänin alueella kesällä 1983. Jyväskylän yliopisto, Musiikkitieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Lehtinen, Erno, Kuusinen Jorma & Vauras, Marja. 2007. Kasvatuspsykologia. Porvoo/Helsinki: WSOY
- Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006. Suomen Ev.-lut. kirkon Keskushallinto, sarja C 2006:5
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/\\$FILE/Leiritoiminnan_turvallisuusohjeet06.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/$FILE/Leiritoiminnan_turvallisuusohjeet06.pdf)

Haastattelut

- Jätkäjengi 2009. Oppilasryhmä. Espoon musiikkiopisto. Haastattelu: 12.9.2009.
- Leskelä, Elina & Nissinen, Eero 2010. Lehtori, ainejohtaja & tuntiopettaja. Espoon musiikkiopisto. Haastattelu: 27.4.2010.
- T. P. 2009. Oppilas. Espoon musiikkiopisto. Haastattelu: 13.9.2009.
- Tyttötrio 2009. Oppilasryhmä. Espoon musiikkiopisto. Haastattelu: 12.9.2009.

Liite 1

Haastattelukysymykset. Kysymykset on tehty ennen leiriä ja varsinaisten haastatteluiden tekemistä. Haastattelutilanteissa kysymysrunko toimi tukena, ja eli tarpeen mukaan.

Opettajien haastattelu:

*Kuinka monta viikonloppuleiriä olet pitänyt, noin suunnilleen?

*Mitä muistat ensimmäisestä viikonloppuleiristä jolla olit opettajana (ei apuopettajana)?

*Miten leirielämä on opettajan näkökulmasta muuttunut vuosien myötä?

*Miten musiikkiopisto(t) on suhtautunut viikonloppuleireihin? Ilmoitetaanko leireistä opistolle ja tarvitaanko niiden pitämiseen opiston lupa? Onko opisto ollut kiinnostunut siitä, pidetäänkö leirejä vai ei?

*Tukeeko musiikkiopisto rahallisesti leirejä? Jos ei, niin mistä rahoitus leireille tulee?

*Onko leiriopetus ns. ylimääräistä opetusta vai korvataanko leiriopetuksella tavallisia viikoittaisia soittotunteja?

*Miten ja kuinka paljon ennen leiriä ilmoitat leireistä oppilaille ja heidän vanhemmille? Pitääkö leirille tulo vahvistaa kirjallisesti/suullisest, tai jollain muulla tavalla?

*Mitä asioita on hyvä ottaa huomioon leiripaikan valinnassa?

*Miten leiripaikka mielestäsi vaikuttaa leirin viihtyvyyteen, toimintaan jne. ?

*Millä perusteella lapset jaetaan huoneisiin?

*Miten lasten valvonta on järjestetty leireillä? Onko lasten vanhempia usein mukana?

*Voiko leirillä olevaa vanhempaa velvoittaa valvomaan muitakin kuin omaa lasta?

*Kenellä on päävastuu leirin toiminnasta, turvallisuudesta ja lapsista?

*Kuinka tarkasti suunnittelet leirin ohjelmaa etukäteen?

*Millä tavalla leirien soittotunnit eroavat tavallisista viikkotunneista?

*Millä perusteella valitset uutta ohjelmistoa leirille soitettavaksi? Kuinka paljon vanhaa/uutta?

*Oletko huomannut oppilaiden harjoittelumotivaatiossa muutoksia leirien jälkeen (tai ennen)? Oletko huomannut leirien vaikuttavan oppilaiden kehitykseen soiton saralla?

*Miten leirit ovat vaikuttaneet harmonikkaluokan yhteishenkeen (myös leirien ulkopuolella)?

*Luettele muutamia asioita mitkä kuuluvat leirille ja muutaman mikä ei kuulu leirielämään.

* Jos jokin asia jäi kysymättä ja haluat ehdottomasti sen julki tuoda, lopuksi vielä vapaa sana.

Jätkäjengin haastattelu:

- * Ensin, kertokaapa vähän itsestänne: kuinka vanhoja olette ja kuinka monta kertaa olette olleet viikonloppuleireillä.
- * Mitä te olette tehneet täällä leirillä?
- * Minkälaisia kappaleita olette soittaneet? Onko tullut paljon uusia kappaleita ja minkä verran olette soittaneet vanhaa ohjelmistoa?
- * Ketä teillä on ollut opettajina?
- * Kuinka pitkiä soittotunteja teillä on ollut leirillä? Onko soittamisen määrä tuntunut sopivalta?
- * Minkälaiset asiat teidän mielestä kuuluvat leirille?
- * Mikä teidän mielestä ei kuulu leirille?
- * Lopuksi vielä jos teille tulee jotain leiriin liittyvää mieleen, niin sana on vapaa.

Tyttötrion haastattelukysymykset:

- * Kertoisitteko ensin hieman taustojanne: minkä ikäisiä olette, kuinka kauan olette soittaneet harmonikkaa ja kuinka monella viikonloppuleirillä olette olleet (noin suunnilleen)?
- * Minkälaisia muistoja teillä on ihan ensimmäisistä leireistä?
- * Tunsitteko etukäteen muita leirille tulevia lapsia?
- * Millä tavalla leirin soittotunnit mielestänne eroavat tavallisista soittotunneista? Onko esimerkiksi paljon uutta ja prima vista tai vanhaa ohjelmistoa?
- * Onko viikonloppuleireillä ollut vaikutusta teidän harjoittelumäärään tai motivaatioon harjoitella?
- * Oletteko koskaan miettineet soittoharrastuksen lopettamista, ja jos olette niin onko leireillä ollut vaikutusta siihen että olette jatkaneet soittoharrastusta edelleen?
- * Miten koette leiripaikan vaikutuksen leirin viihtyvyyteen/leirillä olemiseen?
- * Miten olette kokeneet leiriohjelman, onko soittoa ja vapaa-aikaa ollut sopivassa suhteessa?
- * Minkälaiset asiat teidän mielestänne kuuluu leirille?
- * Mikä mielestänne EI kuulu leirille?
- * Kuvailkaa leirielämää muutamalla sanalla.

Liite 2

Esimerkki, minkälainen leiriohjelma voisi olla. Pohjana on käytetty Päivölän leirin päiväohjelmia.

Perjantai

17.30 Saapuminen
leirille ja
majoittuminen

18.30 Soittoa

19.00 Päivällinen

19.30 Soittoa

20.30 Soittoa/
vapaa-aikaa

21.00 Iltapala

Iltapesut

22.30 Hiljaisuus

Lauantai

8.15 Aamupala

9.00 Soittoa

10.30 Soittoa

12.00 Lounas

12.45 Soittoa

13.30 Päivämät salissa

14.30 Kahvi

15.00 Soittoa

16.00 Soittoa

17.30 Päivällinen

18.00 Iltapää

19.00 Iltamat

21.00 iltapala &
nyyttarit

23.00 Hiljaisuus

Sunnuntai

8.15 Aamupala

9.00 Soittoa

10.30 Soittoa

11.30 Lounas

”Huoneiden täydellinen
puhdistaminen”

Kahvit ja
loppukonsertti klo 13.
Järjestäytyminen
konserttia varten klo
12.30